Ազգ
Azg armenian daily
27 ՓԵՏՐՎԱՐ 1999 ՇԱԲԱԹ #35 (1780)

Ստամբուլում ծանր զրահատեխնիկա

ԱՆԿԱՐԱ, 26 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՄՆԱՐՔ: Այսօր Անկարայում կայացել է Թուրքիայի ազգային անվտանգության խորհրդի արտահերթ նիստ, որի գլխավոր հարցը Քրդստանի աշխատավորական կուսակցության առաջնորդ Աբդուլլահ Օջալանի ձերբակալությունից հետո երկրում ստեղծված իրավիճակն էր: Վերջերս իշխանությունների կողմից փակված թուրքական «Ուլքեդե գյունդեմ» թերթի աշխատակիցների հաղորդման համաձայն, ներկայումս Ստամբուլ է մտցվել բանակային ծանր զրահատեխնիկա: Փետրվարի 15-ից՝ Օջալանի ձերբակալությունից հետո, քրդերն այրել են 30 ֆաբրիկա, Ստամբուլի արդյունաբերական ձեռնարկություններին՝ էլեկտրաէներգիա մատակարարող մեկ էլեկտրակայան, շուրջ 1000 տրանսպորտային միջոց: Ոստիկանության հետ ընդհարումներ են տեղի ունենում Դիարբեքիր, Ստամբուլ, Անկարա, Վան, Բաթման, Իգդիր, Ադանա եւ Ուրֆա քաղաքներում: Պաշտոնական Թուրքիան այդ իրադարձությունների մասին տեղեկատվություն չի հաղորդում՝ զրոսաշրջության բիզնեսը չձախողելու նպատակով: Տեղի եւ օտարերկրյա լրագրողներին թույլ չեն տալիս մեկնել երկրի հարավային եւ հարավարեւելյան քաղաքներ: Դիարբեքիրում ոստիկանությունը հարձակվել է Ռոյթերի՝ նկարահանող խմբի վրա:

ԱՄՆ ՌՈՒԴԵՎՈՐՎԵԼԻՍ

«Ընդհանուր պետությունից» հրաժարվելով Ադրբեջանը հեռացրեց մեր գործը

Հարցազրույց ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասյանի հետ՝ ինքնաթիռում

ԱՐԱՔՍ ՄԱՖԱՐՅԱՆ

«Հայկական ավիաուղիների» Երեւան-Փարիզ չվերթով ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասյանն ու արտգործնախարար Նաիրա Մելքումյանը փետրվարի 25-ին ուղեւորվեցին Միացյալ Նահանգներ: Այցը կազմակերպել են Միացյալ Նահանգների հայ քաղաքական-հասարակական կազմակերպությունները եւ կուսակցությունները: Նախատեսվում են ԼՂՀ ղեկավարության հանդիպումներ Սենատում, Կոնգրեսում, պետդեպարտամենտում, հայ համայնքի հետ, ինչպես նաեւ ելույթներ տարբեր համալսարաններում, ինստիտուտներում: Նույն չվերթով Փարիզ մեկնող լրագրողներիս նպատակն է ՀԱՄԻ-ի կողմից շահագործվող A-310 արեւմտյան եւ ռուսական օդանավերի շահագործման, անվտանգության ապահովման մանրամասներին ծանոթանալը (այս մասին «Ազգի» առաջիկա համարներում): Օդանավում ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասյանը համաձայնեց պատասխանել «Ազգի» եւ «Նոյյան տապանի» հարցերին:

- ԼՂՀ հիմնախնդրում լուրջ աշխատանքներ են տարվում Ամերիկայի հայկական համագումարի, Դաշնակցության եւ այլ կազմակերպությունների կողմից: Ըստ իս ոչինչ բան չի արվել, կան լուրջ արդյունքներ եւ այսուհետ կփորձենք առավել եռանդուն աշխատել:

– Ադրբեջանն «ընդհանուր պետության» գաղափարը համարում է թաղված: Չե՞ք կարծում, որ ժամանակ շահելու քաղաքականություն է տարվում: Ո՞ւմ օգտին է ժամանակն աշխատում:

- Ժամանակը ոչ մեր օգտին է, ոչ էլ մեր դեմ: Նույնը կարելի է Ադրբեջանի համար ասել: Դժվար է միանշանակ պատասխանելը, քանի որ զարգացումները կախված չեն միայն մեր տարածաշրջանի՝ ԼՂՀ, Ադրբեջան, Հայաստան, իրադարձություններից, առկա են աշխարհաքաղաքական լուրջ խնդիրներ: Իհարկե, դժվար է ընդունել այնպիսի ճիշտ որոշումներ, որոնք 10-15 տարի անց եւս ընդունելի լինեն, բայց եթե գտնվի լուծում, ապա, կարծում եմ, ընդունելի կլինի Ադրբեջանի, ԼՂՀ-ի եւ Հայաստանի համար: Ներկայիս անկայուն վիճակը վնաս է ԼՂՀ-ին եւ Ադրբեջանին, քանի որ դժվար է ապահովել նորմալ զարգացում, լուծել սոցիալ-տնտեսական հարցեր:

Երբ Ադրբեջանը հայտարարում է, թե «ընդհանուր պետության» գաղափարը թաղել է, ապա երեւի թե հեռացնում է մեր գործը, քանի որ այլընտրանքը Ղարաբաղի անկախությունն է: Ավելի լավ մեզ համար: Դա առավելագույն զիջումն է, որին պատրաստ ենք գնալու: Դրանից զատ այլ քայլեր չենք տեսնում:

Տես ▸ էջ 2

ԱՊԱՍՏԱՆ

Քենիայից Աթենք են փոխադրվել Օջալանի երեք զինակցուհիներ

ԱԹԵՆՔ, 26 ՓԵՏՐՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: Քուրդ ղեկավար Աբդուլլահ Օջալանի երեք զինակցուհիները, որոնք Նայրոբիում հունական դեսպանատանն էին գտնվում փետրվարի 15-ին Քրդական աշխատավորական կուսակցության ղեկավարի առեւանգվելուց հետո, հինգշաբթի երեկոյան փոխադրվել են Հունաստանի մայրաքաղաք: Նրանց ինքնաթիռը, որը հատուկ այդ նպատակով վարձակալվել էր հունական կառավարության կողմից, վայրէջք է կատարել Աթենքից արեւմուտք՝ Էլեֆսինի ռազմական օդանավակայանում: Թռիչքի վերջին փուլում ինքնաթիռին ուղեկցում էին Հունաստանի ռազմաօդային ուժերի երկու F-16 կործանիչներ:

Հունաստանի արտգործնախարար Գիորգիոս Պապանդրեուն հայտարարել է, որ այդ գործողությունը մարդասիրական ձեռնարկում է եւ համապատասխանում է Հունաստանի եւ Եվրամիության սկզբունքներին:

Հունաստանը հայտարարել է Օջալանի երեք զինակցուհիներին քաղաքական ապաստան տրամադրելու իր որոշման մասին:

«Հայկական ավիաուղիներ»՝ թռիչքներ երազում եւ արթմնի

697 մլն դրամի վնաս միայն 1998 թվականին

ՆԱԻՐԱ ԴՈՒԼԲԱՐՅԱՆ

«Հայկական ավիաուղիներ» պետական փակ բաժնետիրական ընկերությունը քաղաքական ուշադրության կիզակետում է: Ամեն ինչ սկսվեց ԱԺ-ում, ոչ հեռու անցյալում եկամուտներ այս ընկերության հետեւողական սնանկացման պատմության պտտակազերծումն ընթացքի մեջ է: Եվ կառավարությունն ընկրկեց. նախ՝ տեխնիկաշահագործման նախարար Պավել Ղալթախչյանը, ապա՝ տրանսպորտի նախարար Երվանդ Զախարյանը ընդունեցին, որ ՀԱՄԻ-ն արդեն սնանկ է, եւ այդ սնանկացման պատճառները բավականաչափ լուրջ են: Ենթադրում ենք արժանի ոչ միայն վարչական, այլեւ քրեական պատասխանատվության: Ըստ որում, երկու նախարարներն էլ, հատկապես Երվանդ Զախարյանը, փաստում են, թե ՀԱՄԻ-ի վնասաբերությունն արդյունքն է նախորդ ղեկավարության վարած ոչ ճիշտ կոմերցիոն քաղաքականության:

ՀԱՄԻ-ի սնանկացման պատմությունն անբաժանելի է Քաղաքացիական ավիացիայի գլխավոր վարչության (ՔԱԳՎ) գործունեությունից, քանզի նրանց քայլերը փոխկապակցված են: 1998 թ. հուլիս-օգոստոս ամիսներից սկսած՝ համառորեն շրջանառվեց ավիացիայի բնագավառում կադրային փոփոխության սպասված հեռանկարը, եւ օգոստոսի 7-ին Երվանդ Զախարյանի հրամանով ՔԱԳՎ պետ Վաղարշակ Մնացականյանին փոխարինեց Իսահակ Սեյրանյանը: «Հայկական ավիաուղիներում» կադրային փոփոխությունն ունեցավ եռաստիճան հերթագայություն. տնօրենի պաշտոնակատար Տիգրան Աբոյանին, որը վճռական դերակատարում է ունեցել հայկական ավիացիայում, փոխարինեց Արամ Սաֆարյանը՝ գերկարճ ժամկետով: Այսօր ՀԱՄԻ-ի գործադիր տնօրենը Վյաչեսլավ Յարալովն է: Կադրային փոփոխություններ տեղի ունեցան, բայց ՀԱՄԻ-ի ֆինանսատնտեսական վիճակը շարունակեց վատթարանալ, ըստ որում՝ եղջբարջը կատարվում է ՀԱՄԻ-ի տեխնիկաշահագործման անվան ներքո:

Տես ▸ էջ 3

Դեմիրելը Շեւարդնաձեին պատվո շքանշան շնորհեց

ԱՆԿԱՐԱ, 26 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Փետրվարի 26-ին սկսվեց Վրաստանի նախագահ Շեւարդնաձեի երկօրյա պաշտոնական այցը Թուրքիա: Այցի ընթացքում ստորագրվելու է երկու երկրների համակողմանի համագործակցությունն ընդլայնելու հռչակագիր: Ինչպես տեղեկացնում է «Ազատության» Անկարայի թղթակիցը, Վրաստանի պատվիրակությանը դիմավորելու արարողության ժամանակ Դեմիրելը Շեւարդնաձեին իր եղբայրն է անվանել: Իսկ Շեւարդնաձեն հայտարարել է, որ Թուրքիայի նման մեծ երկիրը եվրոպայի անբաժանելի մասն է եւ որ առանց նրա եվրոպական համագործակցությունը թերարժեք կլինի:

Բանակցությունների ընթացքում երկու նախագահները խոսացել են իրենց հավատարմությունը Անկարայի հռչակագրի սկզբունքներին, որը ստորագրվել է անցյալ տարի Վրաստանի, Ադրբեջանի, Թուրքիայի եւ Կենտրոնական Ասիայի պետությունների նախագահների կողմից: Նախագահները հավաստիացրել են, որ Թուրքիան եւ Վրաստանը ամեն կերպ աջակցելու են մի շարք նախագծերի իրականացմանը, որոնց թվում են Կասպյան «մեծ» նավթի փոխադրումը Բաքու-Ջեյհան երթուղով, Ղազախստանի նավթի փոխադրումը Ադրբեջանով եւ Վրաստանով, ինչպես նաեւ Թուրքմենստանից տրանսկասպյան գազամուղի անցկացումը: Նախագահները պայմանավորվել են ավարտել երկաթուղու Ախալքալաք-Կարս հատվածի շինարարությունը:

Պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել Վրաստանին ամերիկյան արտադրության ռազմափոխադրական ուղղաթիռներ տրամադրելու մասին: Այս նախագիծը ֆինանսավորում է Պենտագոնը: Ըստ ռադիոկայանի թղթակցի, սա կարեւոր նախադեպ է հատկապես հաշվի առնելով Շեւարդնաձեի հայտարարությունը՝ ԱՊՀ կոլեկտիվ անվտանգության պայմանագրից Վրաստանի դուրս գալու հավանականության մասին:

Անկարայում Դեմիրելը Շեւարդնաձեին շնորհել է պատվո շքանշան, իսկ փետրվարի 27-ին հյուրը կայցելի Ստամբուլի համալսարանի պատվավոր դոկտորի կոչման:

ՕՊԵՐԱՅԻ ԵՎ ԲԱԼԵՏԻ ԹԱՏՐՈՆ

Տիգրան Լեւոնյանը ազատվեց տնօրենի պաշտոնից

Հակաիրդեհային կանոնները չպահպանելու եւ այլ պատճառներով

Երեկ ՀՀ մշակույթի նախարարությունում տեղի ունեցած կոլեգիայի նիստում որոշում է ընդունվել Ալ. Սպենդիարյանի անվան օպերայի եւ բալետի պետական թատրոնի գործադիր տնօրեն եւ գեղարվեստական ղեկավար Տիգրան Լեւոնյանին տնօրենի պաշտոնից ազատելու մասին: Այդ որոշումը նախարարության ազգային մշակույթի ու արվեստի զարգացման եւ տարածման վարչության պետ Արթուր Շահնազարյանը հիմնավորել է թատրոնում առկա մի շարք թերություններով, մասնավորապես հակաիրդեհային կանոնները չպահպանելու, միանձնյա որոշումներ ընդունելու եւ վերջին համերգային շրջագայությունը ոչ պատշաճ նախապատրաստելու պատճառով:

Այս ամենով հանդերձ, կոլեգիան երաշխավորել է Տ. Լեւոնյանին թողնել գեղարվեստական ղեկավարի պաշտոնում:

Սակայն երեկվա նիստն ուշագրավ է այլ բանով. որոշում է ընդունվել նաեւ ընդհանրապես բոլոր գեղարվեստական խմբերում տարանջատել տնօրենի եւ գեղարվեստական ղեկավարի պաշտոնները: Ըստ նախարարության լրատվության բաժնի մեջ տրամադրած տեղեկության, նման որոշումը ելնում է այն ուսումնասիրություններից, որոնք ապացուցում են տվյալ 2 պաշտոնների անհամատեղելիությունը:

Ի պատասխան «Ազգի» հարցի, թե նշված երկու որոշումները չե՞ն բխում միմյանցից, եւ արդյոք պաշտոնների տարանջատման պատճառը օպերայի եւ բալետի թատրոնի հետ կապված խայտառակությո՞ւնն է, Ա. Շահնազարյանը պատասխանեց. «Ոչ: Անկախ այս հարցից (խոսքը շրջագայության մասին է - Ն. Ա.), որոշումը միշտ ընդունվեր: Մենք այդ մասին խոսում էինք դեռ այս ամսվա սկզբներին: Այսօրվա երկու որոշումները պարզապես զուգադիպեցին»:

Դեռեւս որոշված չէ՝ ով կընտրվի օպերայի եւ բալետի թատրոնի տնօրենի պաշտոնում: Թեկնածուներ չեն նշվել:

Վստահորդ լինելով՝ Տ. Լեւոնյանը ներկա չէր երեկվա նիստին: Ներկաներից Արա Երնջակյանը, որ նույնպես ազատվել է իր թատրոնի տնօրենի պարտականություններից, ասաց, որ իսկապես դժվար է միաժամանակ աշխատել տնօրենի եւ գեղարվեստական ղեկավարի պաշտոններում:

Ն. ԱՍԱՏՐՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Ընթացիկ

ՀԱՆՐԱՀԱՎԱՔ

ԱԺՄ նոր կարգախոսը. ազատվել պավլիկմորոզովներից

Պավլիկմորոզովների թեման գերիշխող էր ԱԺՄ երեկվա հանրահավաքում, որի մասնակիցների թիվը, համապատասխանաբար նաեւ խոսնակների ոգեւորությունը, նկատելիորեն զիջում էր նախորդ հանրահավաքի ցուցանիշները: Ավանդույթի համաձայն, հանրահավաքը «նախագահում էր» Շավարշ Քոչարյանը՝ ելույթների արանքում նորանոր մտահոգություններ հավելելով բացման խոսքում թվարկված ազգային մտահոգությունների նախնական ցուցակին: Իսկ դրանք շատ են. իշխանություններն ամեն ինչ արել են, որ «Վանոն» չդատվի («թող բերեն, եթե կարող են», ասաց պրն Քոչարյանը), ուժային կառույցների բարձրաստիճան պաշտոնյաների սպանությունները շարունակվում են, մարդասպանները եւ պատվիրատուները չեն բացահայտվում, տնտեսական մենաշնորհները բազմանում են, ժողովրդի սոցիալական կացությունը օրըստօրե վատանում է, «Շարժման» 11-ամյակն անտեսվեց եւ այլն: Նրանք, ովքեր դավաճանել են «Շարժմանը» (պետք է ենթադրել՝ բոլորը, բացի ԱԺՄ գործիչներից), պավլիկմորոզովներ են եւ պետք է հեռանան, եւ ԱԺՄ-ն ամեն ինչ անելու է «հեռացման» օրը մոտեցնելու համար: Այդ ճանապարհին ԱԺՄ մերժել եւ մերժում է իշխանության թեւերից մեկին հարելու գաղափարը, սակայն դաշինքների կողմնակից է, եթե, իհարկե, ապագա դաշնակիցները հավաքվեն ժողովրդի (պետք է ենթադրել՝ ԱԺՄ-ի) շուրջ:

ԱԺՄ հանրահավաքում իր հեղինակավոր խոսքն ասաց մտավորականությունը՝ հանձին դոկտոր, պրոֆեսոր Հենրիկ Հովհաննիսյանի: Պրն Հովհաննիսյանը մտահոգ էր «մեր քաղաքական հայրենիքի» 11 տարի առաջ սկսված պեղումների անպտղությունից. երազում էինք 21-րդ դար մտնել իբրեւ անկախ երկիր, սակայն անկախությունը փաթաթեցին մեր վզին «դեգեներատ անկախություն», գաղափարախոսությունից, աշխարհայացքից զուրկ իշխանություններ կարգելով մեր գլխին, որոնցից, արվեստաբանի համոզմամբ, «մզլած ֆեոդալիզմի հոտ է գալիս»: Պրն Հովհաննիսյանը դժգոհ էր առանձնապես Վազգեն Սարգսյանից, որը, նրա կարծիքով, իրեն հայրենիքի հետ է նույնացնում՝ բանակում կարգուկանոն հաստատելու, «սափրվելու եւ երեսը լվանալու» փոխարեն:

Արարատի մարզի, Գագարին ավանի եւ Չարենցավանի ԱԺՄ կառույցների ղեկավարները ներկայացրին «ոչ լեգիտիմ իշխանությունների մեղքով» տեղերում ստեղծված ծանր սոցիալական կացությունը՝ երեւանցիներին կոչ անելով «մեջք մեջքի տված, միասնաբար» երկիրը ցեխից հանելու նպատակային քայլեր ձեռնարկել:

Արշակ Սադոյանը, որին ներկայացնելիս Շավարշ Քոչարյանը չգիտես ինչու մոռացավ «ժողովրդի սիրելի զավակ» արտահայտությունը, հաստատեց, որ պավլիկմորոզովները պետք է հեռանան («բա ոնց», ասաց նա), քանզի ոչ միայն չեն ուզում, այլեւ չեն կարող մտածել ժողովրդի մասին: Պրն Սադոյանը հաճույքով արձանագրեց, որ իշխանավորներն «իրար միս են ուտում», եւ արձանագրեց, որ ԱԺ-ում խոսելուց օգուտ չկա: «Կոչ ենք անում հավաքվել տարածքային կազմակերպությունների շուրջ (հանրահավաքի մասնակիցներին բաժանված հասցեներով-Լ. Պ.), խելք խելքի տալ», կազմակերպվել ոժվարին ճանապարհը (պետք է ենթադրել իշխանական Օլիմպոս տանող ուղին) հաղթահարելու եւ վերջնական հաղթանակի հասնելու համար:

Հանրահավաքը եզրափակեց Վազգեն Մանուկյանի ելույթը, որ ԱԺՄ նախագահի նախասիրած տեսական-վերլուծական ոգով էր եւ նորություններ չէր պարունակում: Պրն Մանուկյանն իր շուրջը որեւէ լավ բան տեսնելու անդիմադրելի ցանկություն ունի, բայց, ցավոք, չի տեսնում: Փոխարենը տեսնում է համատարած բարոյալքություն, ղարաբաղցի-հայաստանցի խորացող հակասություններ, հավատի դեֆիցիտ եւ հերթական անարդար ընտրությունների բազում նախադրյալներ: Եզրակացությունը ծանոթ է՝ Վազգեն Սարգսյանը եւ Ռոբերտ Քոչարյանը պետք է հեռանան: Սակայն՝ ոչ թե «չափարներ քանդելու» գնով, ինչպես պահանջում են հեղափոխական զանգվածները, այլ ինքնակազմակերպման ճանապարհով: ԱԺՄ նախագահը շրջանցեց նաեւ «Շարժման» սկիզբը, Տեր-Պետրոսյանի անսահմանափակ իշխանության ծանր ժամանակահատվածը եւ երկիրը «փոսից» ոչ թե հանդարտ քայլերով, այլ թռիչքով (խոսքը նաեւ տնտեսական թռիչքի մասին է) դուրս բերելու ԱԺՄ-ական թեզը:

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Վիրահատվելո՞ւ է Վանո Սիրադեղյանը

ԵՐԵՎԱՆ, 26 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՄՆԱՐՔ: Հայաստանի ներքին գործերի նախկին նախարար Վանո Սիրադեղյանը, որը ներկայումս համալիր բժշկական հետազոտության է ենթարկվում Դուբայում, հազիվ թե կարողանա մինչեւ մարտի 5-ը հայրենիք վերադառնալ, եթե բժիշկները հայտարարեն սրտի վիրահատություն անցկացնելու անհրաժեշտության մասին: Այդ մասին հաղորդեց ՀՀՇ վարչության նախագահի տեղակալ Անդրանիկ Հովակիմյանը: Նա, ճիշտ է, չկարողացավ պատասխանել այն հարցին, թե կոնկրետ ինչ հիվանդություն է անհանգստացնում ՆԳ նախկին նախարարին:

Ինչպես արդեն հաղորդվել է, Հայաստանի նախկին նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի զինակից Վանո Սիրադեղյանը հետախուզման մեջ է: Նա մեղադրվում է մի շարք պատվերով սպանությունների կազմակերպման եւ կազմակերպման փորձերի մեջ: Հունվարի 29-ին Վանո Սիրադեղյանն անսպասելի մեկնեց Հայաստանից, ինչպես պարզվեց՝ Դուբայ: Հետագայում ենթադրություններ եղան, թե նա Արաբական էմիրություններից մեկնել է Ֆրանսիա: Փետրվարի 7-ին Սիրադեղյանը ՀՀՇ վարչության միջոցով հասարակայնությանը տեղեկացրել էր բուժումն ավարտելուց հետո Հայաստան վերադառնալու եւ խորհրդարանի ու դատարանի առջեւ կանգնելու պատրաստակամության մասին: Ենթադրվում էր, որ մինչեւ մարտի 5-ը՝ ՀՀՇ հերթական համագումարի բացման օրը, ՆԳ նախկին նախարարը կհասցնի ցուցմունքներ տալ:

Դատարանում վկայություն կտան ՆԳ եւ ԱԱ նախարարության բարձրաստիճան պաշտոնյաները

ԵՐԵՎԱՆ, 26 ՓԵՏՐՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Փետրվարի 26-ին Արաբկիրի համայնքի առաջին ատյանի դատարանում շարունակվեց ՆԳ եւ ԱԱ նախարարության աշխատակիցներ Լեւոն Աբրահամյանի եւ Աշոտ Խաչատրյանի դատավարությունը, որոնք մեղադրվում են Իրանի Իսլամական Հանրապետության քաղաքացի Վարուժան Անդրեասյանի նկատմամբ ավազակային հարձակում կատարելու, նրան ազատությունից ապօրինի զրկելու եւ 100 000 ԱՄՆ դոլար շորթելու մեջ:

Ամբաստանյալ Աշոտ Խաչատրյանը հայտարարեց. «Եթե դատարանը հարգի իր եւ մյուս ամբաստանյալի պաշտպանների միջնորդությունն, ապա իրենք կմիջնորդեն պաշտպանների դատական նիստին մասնակցելը»:

Նախորդ նիստերից մեկում մերժվել էին փաստաբանների միջնորդությունները եւ ամբաստանյալ Ա. Խաչատրյանը հայտարարել է, որ ստեղծվել է «արտակարգ դատարան», պաշտպանները չեն կարողանում իրականացնել իրենց լիազորությունները, հետեւաբար հրաժարվում են նրանց պաշտպանությունից, դատական նիստին իրենց մասնակցությունից:

Տուժողի փաստաբան Հրաչ Իսաջանյանը նշեց, որ կողմ է ամբաստանյալների փաստաբաններին նիստին նորից մասնակցելուն եւ միջնորդությունները ներկայացնելուն: Կարճատեւ ընդմիջումից հետո շարունակված նիստում ամբաստանյալների փաստաբանները պնդեցին իրենց նախորդ միջնորդությունները՝ հարցաքննության կանչել քննիչ Ռուստամ Ֆնդեյանին, խորհրդային ՆԳԲ աշխատակից Սամվել Սիմոնյանին: Ըստ փաստաբան Վ. Սաֆարյանի, նա կարող է հաստատել իր պաշտպանյալի ալիբին դեպքի օրը, քանզի մինչեւ ժամը 2.40 րոպեն միասին բինգոյում խաղալիս են եղել: Միջնորդվեց հարցաքննության կանչելու վկա Գրիշա Առաքելյանի կնոջը, վկա Գեւորգ Գյոզալյանին եւ այլոց:

Դատարանը մերժեց վկա Գ. Առաքելյանի կնոջը դատարան կանչելու միջնորդությունը, նշելով, որ վերջինս նույնպես բացակայում է հանրապետությունից: Տեղեկացվեց, որ նորից կհրապարակվեն վկայի նախաքննական ցուցմունքները:

Ամբաստանյալ Լ. Աբրահամյանը ասաց, որ շարունակում է երկու օր առաջ սկսած հացադուլը, ավելացնելով, որ պնդում է նախկինում իր արած հայտարարությունը, թե՝ վերադասն ասել է գործը քեզ վրա վերցրու, հետո ամեն ինչ լավ կլինի: Նա նշեց, որ իրեն ահաբեկել են ՆԳ եւ ԱԱ փոխնախարար Գոռ Հակոբյանը, ներքին անվտանգության վարչության պետ Սերգեյ Շահինյանը եւ քննչական մեկուսարանի պետ Համլետ Խլղաթյանը:

Տուժողի փաստաբանն ասաց, որ ամբաստանյալը լուրջ մեղադրանքներ ներկայացրեց վերը նշված անձանց եւ միջնորդեց ճշմարտությունը պարզելու նպատակով դատարան հրավիրել նշված անձանց: Դատարանը որոշեց որպես վկա հարցաքննել ՆԳ եւ ԱԱ փոխնախարար Գ. Հակոբյանին, ներքին անվտանգության վարչության պետ Ս. Շահինյանին, քննչական մեկուսարանի պետ Հ. Խլղաթյանին, խորհրդային շրջանի ՆԳԲ աշխատակից Ս. Սիմոնյանին, վկա Գ. Գյոզալյանին:

Դատական նիստը կշարունակվի մարտի 2-ին:

«Ընդհանուր պետությունից» հրաժարվելով Ադրբեջանը հեշտացրեց մեր գործը

Սկիզբը էջ 1

– Նավթային գործոնը խաղարկելով, բանակը վերազինելով Ադրբեջանը ռազմական գործողությունները վերսկսելու փորձեր է ձեռնարկում:

– Չենք բացառում, որ Ադրբեջանը ռազմական գործողությունների վերսկսման միտումներ է դրսեւորում, բայց այսօր Ադրբեջանում առկա է հիասթափություն: Նավթային գործերն այնքան էլ արդյունավետ չեն, որքան ենթադրվում էին: Իրենք վաղուց շեյխեր էին իրենց համարում, նավթային հարցեր են լուծել, հարստացել են եւ կարող են ռազմական գործողություններ կիրառել: Սա երկար գործընթաց է: Եթե Ադրբեջանի ղեկավարությունը հակվի այս ուղղությամբ, ապա շատ բան կկորցնի: Չեմ կարծում, որ Ադրբեջանը գնա այդ քայլին, քանի որ այսօր քաղաքական, տնտեսական, ռազմական հիմքեր չկան:

– Ադրբեջանում ՆԱՏՕ-ի ռազմակայանների տեղակայման վերաբերյալ հայտարարություններն, ըստ ձեզ, ի՞նչ են ենթադրում:

– Դրանք անլուրջ քայլեր են:

– Բայց չէ՞ որ դիվանագիտական, հատկապես սպառազինությունների հարցում նման հայտարարություններն աննպատակ չեն արվում:

– Գուցե դա մի քանի նպատակ է հետապնդում: Շանտաժ, որի ընթացքում հնարավոր է կոնկրետ հարցերի լուծում: Բայց ամեն դեպքում ես հայտարարություններն անլուրջ եմ համարում: Չեմ կարծում, որ Ադրբեջանին կհաջողվի ՆԱՏՕ-ի զորքերն օգտագործել մեր դեմ:

– Նախորդ շաբաթ եռանախագահները Մոսկվայում ներկայացրել են իրենց տեսակետները, շուտով կայցելեն տարածաշրջան, հնարավո՞ր են որոշակի փոփոխություններ:

– Չեմ կարծում, որ նոր առաջարկներ լինեն, քանի որ ամենափոխզիջումային առաջարկն արդեն արվել է:

– Որոշ աղբյուրներ փաստում են, որ Ադրբեջանը պատրաստ է ուղղակի բանակցությունների Հայաստանի եւ ԼՂՀ-ի հետ:

– Ճիշտ հակառակն է: Հայաստանն առաջարկում է համանախագահների ներկայացրած առաջարկի շուրջ բանակցություններ, Ադրբեջանը մերժում է: Առաջարկում է ուղղակի բանակցություններ, Ադրբեջանը հրաժարվում է: Առաջարկում ենք ԼՂՀ-Ադրբեջան-Հայաստան ուղղակի կապեր, հրաժարվում են: Մենք պատրաստ ենք ցանկացած բանակցությունների Ադրբեջանի հետ, եթե չի բացառվում ԼՂՀ-ի ներկայությունը: Բայց Ադրբեջանը ցանկանում է բանակցել միայն Հայաստանի հետ՝ առանց ԼՂՀ-ի: Դա անընդունելի է:

Խաղաղությունը հայ-ադրբեջանական սահմանում

ԵՐԵՎԱՆ, 26 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՄՆԱՐՔ: Հերթական միջադեպն է արձանագրվել հայ-ադրբեջանական սահմանի հյուսիս-արեւելյան հատվածում:

Ինչպես հաղորդեցին Հայաստանի պաշտպանության նախարարության մամլո ծառայությունից, փետրվարի 25-ին, ժամը 18:00–18:30-ը Ադրբեջանի զինված ուժերի ստորաբաժանումները գնդացիրներով գնդակոծել են Հայաստանի Տավուշի մարզի Քոլագիր գյուղի պաշտպանական դիրքերը: Հայկական կողմի ձեռնարկած պատասխան համարժեք գործողություններից հետո հակառակորդը դադարեցրել է կրակը: Տուժածներ չկան:

Հայ-ադրբեջանական սահմանի մյուս հատվածներում անցած գիշեր ու այսօր առավոտյան պահպանվել է հարաբերական անդորր:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Ը տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ՝
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրեն
ՀՐԱՅՐ ԶՕՐԵԱՆ / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայություն / 562941
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածքը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՏԵՂԱԿԱՆ

ՀՀ ֆինանսական շուկայի սանձը միշտ ԿԲ-ի ձեռքում է

Հավաստում է Տիգրան Սարգսյանը եւ շարունակում հավաստել, որ Հայաստանը դառնալու է տարածաշրջանի ֆինանսական կենտրոն

ԿԲ-ն երաշխավորել եւ երաշխավորում է Հայաստանի ֆինանսական շուկայի ապահով կառավարումը: Այս էր մեխը այն բոլոր պատասխանների, որոնք տվեց ՀՀ Կենտրոնական բանկի նախագահ Տիգրան Սարգսյանը տարաբնույթ հարցերին՝ Հայաստանի ամերիկյան համալսարանում դասախոսելուց հետո: ՀԱՀ հատուկ ծրագրերի բաժնի հովանու ներքո անցկացվող այս տարվա առաջին դասախոսողի թեման անցումային տնտեսությունների քննարկումն էր:

Ավելի իրատեսական էր պատասխանն այն հարցին, թե Հայաստանում տնտեսական անկումը շարունակվե՞լ է, կա՞նգ է առել, թե՞ կարելի է խոսել արդեն զարգացման մասին: Պրն Սարգսյանի կարծիքով, այսօր Հայաստանը գտնվում է անդունդի եզրին, եւ տնտեսական քաղաքականության ռազմավարության ուղղությունների ճիշտ ընտրությունը կարող է որոշել միայն հայտնվելո՞ւ ենք մենք անդունդում, թե՞ կարող ենք ապահովել կայուն տնտեսական աճ: Ըստ ԿԲ նախագահի, ճիշտ է, այսօր Հայաստանն ունի հարաբերական ֆինանսական կայունություն եւ թվացյալ տնտեսական աճ, բայց մենք ամբողջովին երաշխավորված չենք վերոնշյալ վտանգից:

Ինչպես նախկինում, այսօր եւս Տ. Սարգսյանը շարունակում է հավատալ Հայաստանը տարածաշրջանային բանկային կենտրոնի վերածելու ծրագրերին: Դրանք այսօր էլ արդիական են, եթե հաշվի առնենք այն հարաբերական առավելությունները, որոնք այդ առումով ունի Հայաստանն իր հարեւանների համեմատ, եւ անկեղծորեն զարմացավ Թբիլիսիի ֆոնդային բորսան տարածաշրջանի կենտրոնական բորսա դարձնելու ամերիկյան պլանների մասին «սադրիչ» հարցից: Ինչ վերաբերում է ՀՀ վատառողջ տնտեսության մեջ առողջ բանկային համակարգ ունենալու մտավախություններին, ապա, ըստ ԿԲ նախագահի, դա լիովին հնարավոր է. ՀՀ բանկային համակարգը իր բոլոր ցուցանիշներով շարունակում է մնալ ամենակայուններից մեկը ԱՊՀ-ում: Իսկ ակնառու խզվածությունը՝ տնտեսության ռեալ սեկտորի եւ բանկային համակարգի միջեւ, հաղթահարելու միակ ճանապարհը արագ տնտեսական բարեփոխումներն են, որոնք բազմաթիվ քաղաքական եւ սոցիալական խնդիրների պատճառով հետաձգվում են եւ չեն կրում հետեւողական բնույթ:

Տ. Սարգսյանը բացառեց Հայաստանում պետական կարճաժամկետ պարտատոմսերի 60-70 տոկոսի հասած եկամտաբերության հետեւանքով, Ռուսաստանի օրինակով, ՀՀ կառավարության կողմից պարտքերը չփակելու վտանգը: Ըստ նրա, ՊԿՊ պարտատոմսերը կազմում են շուրջ 22 մլրդ դրամ, եւ ելնելով զուտ արտաքին ակտիվների ծավալներից, Հայաստանն ուղղակի հնարավորություն ունի ամբողջությամբ այդ ծավալը մարելու: Փոխարենը, դեռեւս մտահոգիչ են ռուսաստանյան ճգնաժամի հետեւանքները, ավելին՝ կանխատեսելի չեն այն վտանգավոր միտումները, որոնք կան ՌԴ-ում եւ «պայթյունավտանգ իրավիճակներն ու դրանց անմիջական ազդեցությունը Հայաստանի վրա»: ԿԲ նախագահի գնահատմամբ ՌԴ ճգնաժամը բավականին լրջորեն ազդեց ՀՀ-ի վրա, եւ ԿԲ կանխարգելիչ միջոցառումները, որոնք այսօր էլ շարունակվում են ու դեռ կշարունակվեն, այդ օբյեկտիվ վնասները Հայաստանում հասցրեցին նվազագույնի. եթե տնտեսությունը ցնցող տատանումները մեր հարեւանների մոտ կազմեցին 15-20, իսկ որոշ տնտեսություններում՝ մինչեւ 30-35 տոկոսի, ապա Հայաստանում հասավ 6-7 տոկոսի:

Տ. Սարգսյանը կտրականապես դեմ է այն պնդումներին, թե դրամի սղաճը կանխվում է հնարավոր բոլոր արհեստական միջոցներով, եւ չունենալով մի առանձին դասախոսություն էլ կարդալ ԿԲ դրամավարկային քաղաքականության մասին, բավարարվեց նշելով, որ «ամեն ինչ ակնհայտ է եւ չկա որեւէ սահմանափակում ՀՀ-ում արժույթների փոխարժեքների որոշման առումով», շուկան է որոշում ամբողջը:

Ի տարբերություն որոշ հոռետեսների, ԿԲ նախագահը լավատես է նաեւ ԴԱՎ-ը բուժող «Արմենիկում»-ի հարցում, ըստ նրա, այդ դեղամիջոցի ներդրման միջոցառումների շնորհիվ այս տարվա երկրորդ կիսամյակում ակնհայտ կլինի ազդեցությունը ՀՀ տնտեսության, հատկապես վճարային հաշվեկշռի վրա:

ԳԱՅԱՆԵ ՄՈՒՌՈՅԱՆ

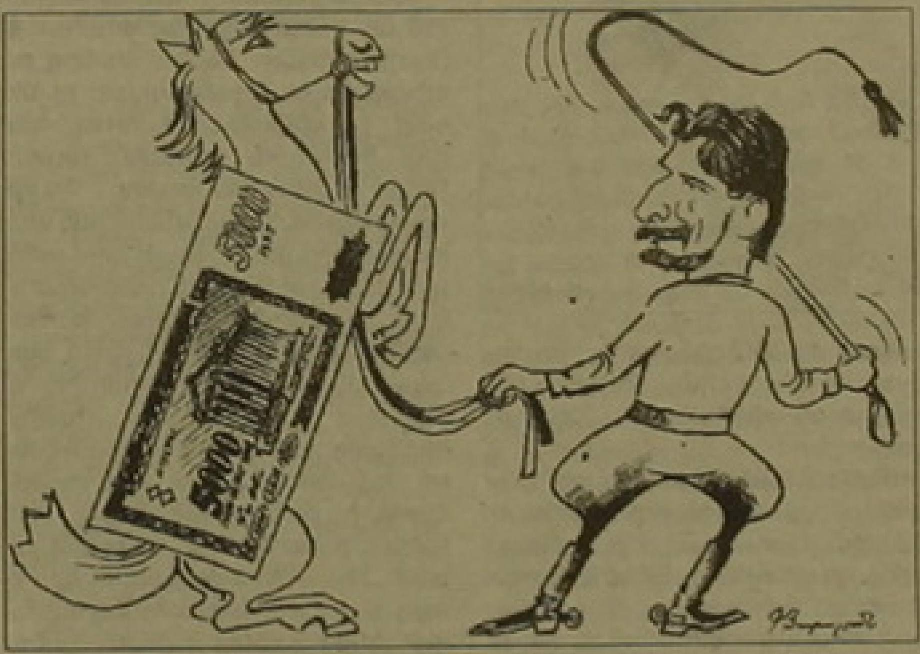

ՀԱՄԱՌՈՏ

Լինսի հիմնադրամի վարկավորմանը մասնակից առաջին 6 բանկերը

ԵՐԵՎԱՆ, 26 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ՀՀ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարության հաղորդման համաձայն, փոքր ու միջին բիզնեսի զարգացման նպատակով Լինսի հիմնադրամի կողմից ՀՀ կառավարությանը տրամադրված վարկով ՀՀ ձեռնարկություններին վարկավորելու են 6 բանկեր՝ Հայագրոբանկը, Հայէկոնոմբանկը, Լենդբանկը, Անելիք բանկը, Միավորված բանկը, Կոնվերս բանկը: Կառավարությունը նախատեսում է բանկերի թվի ավելացում. դրանց անունները եւս կհրապարակվեն:

ՀՅԴ պաշտոնաթերթ «Դրօշակը» կտպագրվի հայրենիքում

Փետրվարի 25-ին Երեւանում լույս տեսավ ՀՅԴ պաշտոնաթերթ «Դրօշակը»: Այսուհետեւ երկշաբաթյա պարբերականությամբ Աթենքում հրատարակվող «Դրօշակն» այս տարվա երրորդ համարից (12-25 փետրվար, 1999 թ.) սկսյալ լույս կտեսնի Երեւանում: Այսպիսով, իր հրատարակության 109-ամյա պատմության ընթացքում առաջին անգամ «Դրօշակը» լույս է տեսել հայրենիքում: ՀՅԴ պաշտոնաթերթը կհրատարակվի Հայաստանի Հանրապետությունում պաշտոնապես գրանցված պարբերականի կարգավիճակով՝ շարունակելով առաքվել արտերկրյա հայկական համայնքները: Հայաստանյան մամուլի նորագույն անդամը՝ «Դրօշակն», անփոփոխ է պահել իր ձեւավորումը եւ 44-էջյա ծավալն ու չափը:

«ԵՐԵՎԱՆ» ԼՐԱՏՎԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

Նոյեմբերյանում արգելվում է ճոխ հոգեհացը

ՆՈՅԵՄԲԵՐՅԱՆ, 26 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Վերջերս Տավուշի մարզի Նոյեմբերյան քաղաքում կայացած հասարակական ժողովը որոշել է այսուհետ քաղաքում արգելել ճոխ հոգեհացեր կազմակերպելը եւ թույլ տալ սգո համեստ սեղան բացել միայն հարազատների եւ հուղարկավորությանը մասնակցելու համար հեռվից ժամանածների համար: Նման որոշման համար հիմք է հանդիսացել այն հանգամանքը, որ ներկայիս դժվարին պայմաններում վշտահար մարդիկ հաճախ ստիպված պարտքով փող են վերցնում հարյուրավոր մարդկանց մասնակցությամբ հոգեհացի սեղաններ բացելու համար, եւ այդ սովորույթը պահպանելն օրեցօր ավելի է դժվարանում:

Կույրերի միավորման երրորդ ձեռնարկությունում մոտ մեկ տարի աշխատավարձ չեն ստանում

ԵՐԵՎԱՆ, 26 ՓԵՏՐՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Կույրերի միավորման երրորդ ձեռնարկության աշխատակիցները մոտ մեկ տարի աշխատավարձ չեն ստանում: Այդ ընթացքում նրանք բազմիցս բողոքներ են ուղղել տարբեր ատյաններ, նաեւ ՀՀ նախագահին: Ելնելով ձեռնարկությունում ստեղծված իրավիճակից, նախագահը հանձնարարել էր տեղում ստուգում կատարել, որը եւ անցկացվել է այս տարվա հունվարի 12-29-ը:

Այսօր հանձնաժողովը՝ նախագահի վերահսկողության ծառայության ձեռներեցների եւ ներդնողների իրավունքների պաշտպանության բաժնի պետ Արամ Անդրեասյանի ղեկավարությամբ, ուսումնասիրությունների հիման վրա, կոլեկտիվին ներկայացրեց որոշ առաջարկություններ, որոնք ուղղված են ձեռնարկությունում ստեղծված իրավիճակի շտկմանը: Սակայն ուսումնասիրությունների արդյունքներ՝ խախտումների վերաբերյալ փաստերը, չհրապարակվեցին:

Կոլեկտիվը համամիտ էր այն առաջարկությանը, որ ձեռնարկության տնօրենությունը ազատվի զբաղեցրած պաշտոնից, պահանջելով նաեւ, որ ԿՄ կենտրոնական վարչությունը ձեռնարկության պարտքերը գոյական վիճակի բերի: Իսկ պարտքերից ազատվելու փոխարեն, ինչպես ներկայացրեց ձեռնարկության արտադրական բաժնի [illegible] Արտակ Առաքելյանը, նրանք նախընտրում են նորմալ աշխատանքային պայմաններ ունենալ, որպեսզի իրենք էլ «մասնակից լինեն պետության կայացմանը»:

Հանձնաժողովի նախագահը համապատասխան օրենսդրական կարգավորմամբ ԿՄ ձեռնարկությունների արտադրանքի նկատմամբ պետական հովանավորչական քաղաքականություն կիրառելու (արտոնյալ հարկային քաղաքականության եւ պետպատվերի իջեցման միջոցով), ՀՀ պետբյուջեի միջոցներով համապատասխան գնումներ իրականացնելիս միավորման ձեռնարկությունների արտադրանքին նախապատվություն տալու, կույր հաշմանդամների՝ հասարակական տրանսպորտից անվճար օգտվելու առաջարկներ արեց: Կոլեկտիվը համամիտ էր նաեւ ուսումնասիրության նյութերի՝ վերադասի (Կույրերի միավորման կենտրոնական վարչության) եւ կոլեկտիվի հետ քննարկելու, ապա դրանք դատախազական մարմիններ ուղարկելու առաջարկին, բնականաբար, արդար վճռի ակնկալիքով:

«Հայկական ավիաուղիներ»՝ թռիչքներ երազում եւ արթմնի

Սկիզբը էջ 1

Որքան համառ էին դառնում սեփականաշնորհման լուրերը, այնքան ավելի անվճարունակ էր դառնում ՀԱՈՒ-ն: Անգամ այժմ եւ կարելի էր եզրակացնել, որ պետական ընկերությունը նպատակամետ դառնում է անվճարունակ մասնավորեցման նախաշեմին, ինչն էլ արդարացնում կդառնար մասնավորեցման ցածր գնի համար: Սեփականաշնորհման հայոց տարեգրության մեջ նման փորձ առկա է. պետական ձեռնարկությունները աստիճանաբար անվճարունակ էին դարձվում, որպեսզի ցածր գներով մասնավորեցվեն: Այս ամենը, սակայն, եզրակացություններ են: Իսկ անվճարունակության փաստերի պաշտոնական բացատրությունն Ազգային ժողովում եւ հարցազրույցներում ներկայացրեց Երվանդ Զախարյանը:

Սաք հայկական ավիացիայի մասին

1998 թ. «Հայկական ավիաուղիներում» բեռնափոխադրումների եւ ուղեւորափոխադրումների ծավալը անկում է ապրել: Այսպես՝ 98-ին փոխադրվել է 386 հազար ուղեւոր, որը կազմում է 97 թ. նույն ժամանակահատվածի ուղեւորափոխադրումների 98,7 տոկոսը: Իսկ 98 թ. բեռնափոխադրումները կազմել են նախորդ տարվա ծավալների ընդամենը 97 տոկոսը, թեեւ բեռնափոխադրումների շուկայում ՀԱՈՒ-ն դարձյալ մնում է մենաշնորհային կառույց: 98 թ. իրականացված բեռնափոխադրումների 60,7 տոկոսն իրականացվել է ՀԱՈՒ-ի միջոցով, նրա մրցակիցներին բաժին է ընկել բեռնափոխադրումների լոկ 39,3 տոկոսը: Ուղեւորափոխադրումների եւ բեռնափոխադրումների ծավալի նվազեցման արդյունքում 98 թ. ՀԱՈՒ-ն 97 թ.-ից 697 մլն դրամ պակաս շահույթ է ստացել:

Աշխատանքային ծավալների անկումը եւ վնասների առաջացման պատճառը, ըստ Երվանդ Զախարյանի, բազմաքաղադրիչ է. ա) ռուսաստանյան ճգնաժամի գործոնով՝ 98-ի օգոստոսից առ այս պահը փոխադրումների ծավալն ընկնում է, այս պատճառով ՀԱՈՒ-ն չի ստացել 385 մլն դրամ, բ) չվերթերի ընդլայնման հետեւանքով չփոխհատուցված ծախսեր են գոյացել, ի մասնավորի՝ Երեւան-Դելի չվերթից, ընդհանուր առմամբ՝ գոյացել է 1 մլրդ 17 մլն դրամի վնաս: գ) A-310 աէրոբուսի վարձակալման ծախսերը կազմել են 880 մլն դրամ: դ) 98 թ. փետրվարին ինչ-ինչ պատճառներով Երեւանում առաջացել է ավիավառելիքի՝ կերոսինի սուր պակաս, եւ լրացուցիչ չվերթերով նավթի ներկրման արդյունքում ծագել են 440 մլն դրամի չնախատեսված ծախսեր: ե) Նախորդ տարիներին, իմա՝ 97-98 թթ. հարկային պարտավորությունների ոչ ճիշտ կատարման պատճառով (հատուկ շեշտենք, որ հարկային պարտավորություններից խուսափումը բացահայտվել է 98 թ., այսինքն՝ նոր ղեկավարության գալուստով) ՀԱՈՒ-ն նախորդ տարիներին չձեւակերպված ծախսերի համար պետբյուջե է մուծել 267 մլն դրամ: զ) Ամորտիզացիոն նորմերի փոփոխության պատճառով, համաձայն «Շահութահարկի մասին» օրենքի՝ ՀԱՈՒ-ի ծախսերն ավելացել են շուրջ 1 մլրդ դրամով: Այսպիսով, ավիաուղիների լրացուցիչ եւ չնախատեսված ծախսերը կազմել են 4 մլրդ 600 մլն դրամ, այն պարագայում, երբ նրանց շահույթների գրպանում մկներ էին վազվզում:

«Հայկական ավիաուղիների» դեբիտորական պարտքը 97 թ. կազմել է 1 մլրդ 886 մլն, իսկ կրեդիտորական պարտքը՝ 3 մլրդ 899 մլն, եւ տարբերությունն էլ հենց այն մասն է, որ այսօր դամոկլյան սրի պես ծառացել է կառավարության, իսկ ամենից առաջ՝ «Հայկական ավիաուղիների» ներկա եւ նախկին ղեկավարության առջեւ: Ի դեպ, այդ ղեկավարության շղթայում հիմնական օղակներից մեկը Տիգրան Այոյանն է, որը ՀԱՈՒ-ի պետի պաշտոնակատարից անցում է կատարել ավելի ցածր պաշտոնի՝ միջազգային կապերի վարչության պետ, բայց խաղից դուրս առայժմ չի հայտնվել:

Ոչ ճիշտ կոմերցիոն քաղաքականություն՝ միտումնավո՞ր, թե՞ անմիտում

Երվանդ Զախարյանը մանրամասնելով վնասների պատճառները՝ անընդհատ շեշտադրում էր ոչ ճիշտ կոմերցիոն քաղաքականությունը՝ թե նախկինում թաքցված հարկային պարտավորությունների, թե ավիակերոսինի միջազգային շուկայից տարբերվող գնային քաղաքականության, թե վնասաբեր չվերթերի կազմակերպման պարագաներում: Օրինակ, երբ ավիակերոսինի տոննան 300 դոլար էր միջազգային շուկայում, ՀԱՈՒ-ն, չգիտես ինչու, փաստաթղթերում ձեւակերպել էր 320-340 դոլար գին: Զուգահեռաբար, British Airways եւ Swissair հզոր ավիաընկերությունների հետ կոմերցիոն համաձայնագրեր ավիացիայի արդեն նախկին ղեկավարությունը՝ Վաղարշակ Մնացականյանի օրոք, չի կնքել, դրա փոխարեն սահմանափակվել է միջնորդավորական համաձայնագրերով, որոնք թեեւ իրավական ուժ ունեն, բայց կողմերի համար հավասար պայմաններ չեն ապահովում, իսկ ՀԱՈՒ-ի տեխնիկատնտեսական անմխիթար վիճակն այս հզոր ավիաընկերությունների հետ մրցակցության ժամանակ առավել ցայտուն է դառնում:

Ելքը, կառավարության համոզմամբ, երեք ճանապարհների վերջում է. 1) ՀԱՈՒ-ի լիակատար մասնավորեցում, 2) մասնակի մասնավորեցում, 3) կառավարման իրավունքի փոխանցում, 4) վարձակալություն կամ 5) երկարատեւ վարկերի ներգրավում: «Հայկական ավիաուղիների» սեփականաշնորհման հարցն այսօր ուղղակի դրված չէ», պնդեց Երվանդ Զախարյանը. կառավարությունը ելքեր է փնտրում հայկական ավիացիայի զարգացման հեռանկարների ուղղությամբ: Հայաստանյան իշխանությունն ավիացիայի ռազմավարության մշակման համար հրավիրել է միջազգային խորհրդատվական հայտնի ընկերություն՝ «Արթուր Անդերսենը», որի առաջարկություններից եւ կառավարական համապատասխան հանձնաժողովի որոշումից հետո միայն պարզ կդառնա, թե ինչպիսին են ՀԱՈՒ-ի թռիչքներն արթմնի, մնացյալը դեռ երազ է՝ բավական մղձավանջային: Այսպես՝ շուտով մենք ուղեւորներին չենք կարողանա տրամադրել անգամ ինքնաթիռներ՝ չվերթեր կատարելու համար: ՀԱՈՒ-ն ունի ԻԼ-86 երկու ինքնաթիռ, որոնք ամենավստահելին են, քանզի ծառայության ժամկետը 2011 թ. է միայն լրանում: ՏՈՒ-134 հինգ ինքնաթիռների հիմնական մասի ժամկետը լրանում է այս տարվա երկրորդ կեսին: Նույնը վերաբերում է ՏՈՒ-154 ինքնաթիռներին:

Սավառնակների ժամկետը լրանում է հիմնականում ընթացիկ տարվա երկրորդ կիսամյակում, այսինքն՝ կառավարությունը ստիպված է անհապաղ ելքեր գտնել, իսկ մինչ այդ հարկ է պարզել նախկին ղեկավարության «թռիչքները» մեր ավիացիայի ծախողման գործում:

digitised by A.R.A.R.@

ՌՈՒՍԻԱ

Ակադեմիկոս Աղանբեգյանի առեղծվածը

Վերջերս ակադեմիկոս Աբել Աղանբեգյանի դեմ հարուցված քրեական գործի պատմության մեջ դժվար չէ նկատել մի տարօրինակ զուգադիպություն. սա ռուսաստանյան իրավապահ մարմինների երկրորդ փորձն է մեղադրելու Գորբաչովի տնտեսագիտական հարցերով նախկին խորհրդատուին, որը կատարվեց վարչապետ Եվգենի Պրիմակովի՝ նույնպես ակադեմիկոսի եւ տնտեսագետի օրոք: Անցյալ տարվա հոկտեմբերին մոսկովյան միլի-ենթադրում են, որ հիմքում ընկած է անհայտ, սակայն հզորագույն հակառակորդի մի քանի տարվա պայքարը շենքի համար:

Պատմությունն սկսվեց այսպես: 80-ական թվականների երկրորդ կեսին Գորբաչովը մեկնեց Իտալիա, իր հետ հրավիրելով Աբել Աղանբեգյանին: Այնտեղ բարձրաստիճան իտալացիների հետ տեղի ունեցավ զրույց, որ վատ չէր լինի Ռուսաստանում կառուցել բիզնեսի դպրոց Արմանդ Համերի կենտրոնի շենքի պես մի բան, միայն ավելի արդիական: Իտալական կառավարությունը ժողտնտեսության ակադեմիայի շինարարության համար հատկացրեց խոշոր գումար «կաշկանդված» վարկի ձեւով. փողերը տրվում էին պարտադիր պայմանով՝ շենքի նախագծումը եւ շինարարությունը իրականացնելու էին բացառապես իտալական ֆիրմաներն իրենց բանվորական ուժով:

Առաջին տհաճությունը թնդաց 1992 թ., երբ շինարարության ավարտին մնում էր չնչին մի բան. շենքը կառուցող իտալական ֆիրման սնանկացավ եւ, վարկը ստանալով, վերադարձավ Իտալիա: Իտալիան վարկը չվերսկսեց, մյուս հնարավոր ներդնողները մեծ ցանկություն չունեին Ռուսաստանի համար պետհիմնարկություն կառուցելու: Փորձելով «Ատամը» կառուցելու բոլոր միջոցները, Աղանբեգյանը Բունիչի ուղեկցությամբ ուղղվեց Գույքի պետկոմիտե՝ խորհուրդ ստանալու:

«Նվազագույն գլխացավանքով փող հայթայթելու համար, վերհիշում է բիզնեսի բարձրագույն դպրոցի տնօրենների խորհրդի անդամ Յուրի Լեբեդեւը, անհրաժեշտ էր ստեղծել բաժնետիրական ընկերություն, այնուհետեւ ներդնողին վաճառել բաժնետոմսերի մի մասը: Բնական է, որ ժողտնտեսության բուն ակադեմիան սեփականաշնորհել չէր կարելի: Սակայն կանոնադրությունը թույլ էր տալիս առանձնացնել պետական ձեռնարկություն եւ հետո սեփականաշնորհել: Այդ սխեմայով ակադեմիայի շրջանակներում ստեղծվեց միջազգային բիզնեսի բարձրագույն դպրոցը, նրան հանձնվեց շենքերի համալիրը, այդ թվում նաեւ՝ չավարտված մասը: Այնուհետեւ սեփականաշնորհվեց եւ դարձավ բաժնետիրական ընկերություն: Բաժնետոմսերի 51 տոկոսը բաժանեցին աշխատանքային կոլեկտիվի անդամներին, մնացած 49 տոկոսը հանձնեցին գույքի մոսկովյան հիմնադրամին, մի մասը հետագայում վաճառելու նպատակով»:

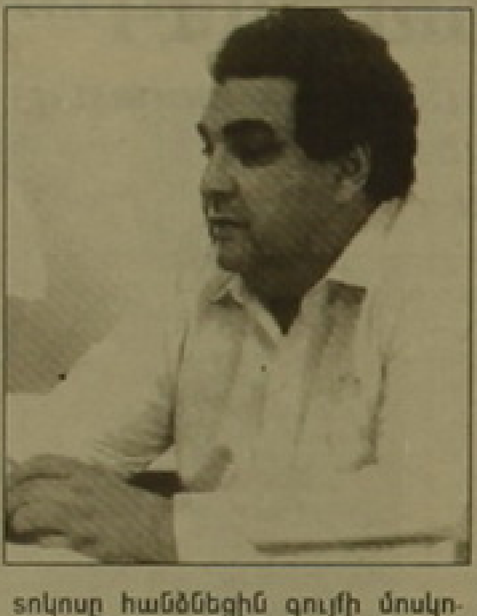

Սակայն անհասկանալի պատճառով այդ բաժնետոմսերը այդպես էլ մնացին չվաճառված: Այդ հիմնադրամը դրանք ոչ մի անգամ աճուրդի չհանեց: Հնարավոր է այն պատճառով, որ այդ նույն ժամանակ դպրոցի կոլեկտիվում տարածված բաժնետոմսերի մի մասը ընկավ շուկա, եւ ոմանք տեղնուտեղը սկսեցին ակտիվորեն գնել դրանք: Նման պարագայում մոսկովյան աճուրդը կարող էր հանգեցնել վերահսկողական ծրարի կորստի:

Այսպես թե այնպես, «Կապույտ ատամը» մինչեւ հիմա մնում է շինարարական ցանկապատի հետեւում:

Միաժամանակ բաժնետիրական նոր ընկերությունը դարձավ վերահսկիչ պալատի ուշադրության օբյեկտ: Ստուգումները հաջորդում էին միմյանց: Երկու անգամ այդ ստուգումների նյութերով գլխավոր դատախազությունը սկսեց հետաքննությունը եւ դադարեցրեց: 1996 թ. երկու անգամ հրավիրվեցին հատուկ հանձնաժողովներ, յուրաքանչյուր անգամ հերքելով մեղադրանքները: Իսկ միլիցիան փորձում էր Աղանբեգյանին մեղադրել նույն հանցագործության մեջ, ինչի մեջ այսօր՝ Մոսկվայի դատախազությունը: Դա գլխավորապես վերաբերում է 1994 թ. Մոսկվայի հարավ-արեւմտյան մասում գտնվող շքեղ շենքի անօրինական սեփականաշնորհմանը, որը մոսկվացիներին հայտնի է «Կապույտ ատամ» անվանումով:

Առաջին տպավորությամբ՝ դա «երկու ակադեմիկոսների ճակատամարտ է», որոնք իբր ինչ-որ բան չեն կիսել: Սակայն նման ենթադրությունը խախուտ է: Ընդ որում, ինչպես հայտնի դարձավ, ակադեմիկոսներն այդ առիթով հանդիպել են, եւ Պրիմակովը Աղանբեգյանին հավաստիացրել է, որ ոչ ոք չի պատրաստվում ապասեփականացնել «Կապույտ ատամը» եւ կարիք չկա անհանգստանալու: Բացի դրանից, «ակադեմիկոսների ճակատամարտի» վարկածը գիտնականները վճռականորեն մերժում են: «Դա անհնարին է, ասում է, օրինակ, ակադեմիկոս Պավել Բունիչը՝ միջազգային բիզնեսի բարձրագույն դպրոցի խորհրդի անդամներից մեկը: Պրիմակովն ու Աղանբեգյանն ունեն ամենալավ հարաբերությունները»:

Ժողտնտեսության ակադեմիայում, որն այժմ գլխավորում է Աղանբեգյանը, պաշտոնապես չգիտեն իրենց ռեկտորի դեմ հարուցված մեղադրանքների էությունը, սակայն մեղադրանքները հոսում էին եւ ամեն անգամ մի փոքր ձեւափոխվում, հիմնականը մնում էր անփոփոխ՝ Աղանբեգյանը անօրինաբար, առանց կառավարության համաձայնության սեփականաշնորհել է շենքերի համալիրը:

«Մեղադրանքները զարմանալիորեն անգրագետ են, հայտարարում է Յուրի Լեբեդեւը: Սկսենք նրանից, որ ակադեմիկոս Աղանբեգյանը ոչ մի շենք չի սեփականաշնորհել, նա դրա իրավունքն ուղղակի չուներ: Դրանք սեփականաշնորհել է Գույքի պետկոմիտեն, ես այն ժամանակ աշխատում էի այնտեղ: Բոլոր գործողությունները բացարձակապես օրինական են, կառավարության համաձայնությունը չէր պահանջվում, սակայն եթե կառավարությանը ինչ-որ բան դուր չէր գալիս, ապա լիովին հնարավորություն ուներ կասեցնելու: Եվ, անշուշտ, դա «ակադեմիկոսների ճակատամարտ» չէր, դա տգետների հարձակում էր: Նրանք ասում են. «Սեփականաշնորհումը անց է կացվել խախտումներով: Աղանբեգյանը շենքը չի մտցրել կանոնադրական կապիտալի մեջ»: Սակայն բոլոր օրենքներով շենքը գույք է դառնում այն ժամանակ, երբ ընդունում է հատուկ հանձնաժողովը: Մինչ այդ իրավաբանորեն գոյություն չունի: Կամ մեղադրում են, թե նա միաժամանակ զբաղեցնում է երկու՝ ժողտնտեսության ակադեմիայի ռեկտորի եւ բիզնեսի բարձրագույն դպրոցի գլխավոր տնօրենի պաշտոնները, ընդ որում հաշվի չի առնվում, որ գլխավոր տնօրենի պաշտոնը ընտրովի է, որի համար Աղանբեգյանը ոչ մի կոպեկ աշխատավարձ չի ստանում»:

Ժողտնտխորհի ակադեմիայի սոցիոլոգիայի ամբիոնի վարիչ Արկադի Պրիգոժինը համոզված է, որ այս գործում պետք է որոնել «կարմիր հետքը»: Նա գտնում է, որ կռիվը ոչ միայն շենքի համար է, այլ նաեւ՝ ակադեմիայի դեմ:

Ժողովրդական տնտեսության ակադեմիան շատ է տարբերվում Ռուսաստանի նման ուսումնական հաստատություններից, ասում է նա: Մենք բարեփոխեցինք ուսումնական գործընթացը: Մեր ուսումնական բոլոր ծրագրերն ինքնաֆինանսավորվող են: Դրանք հետաքրքիր են ունկնդիրների համար:

Ակադեմիայի բարեփոխությունը հիվանդագին ընդունեցին, գլխավորապես մեծ քանակությամբ «պարաշյուտիստները»՝ կենտկոմից եւ խորհրդային այլ գերատեսչություններից եկած մարդիկ, որոնց երբեւէ տեղավորում էին ժողտնտակադեմիայում եւ դրա նման էլիտային ակադեմիաներում, լավ վարձատրվող անաշխատ պաշտոններում: Բացարձակապես խորհրդաբար տրամադրված, ամենապրիմիտիվ մակարդակով դասախոսություններ կարդացող, նրանք քիչ էին հետաքրքրում ակադեմիայի նոր ունկնդիրներին, ուստի շատ շուտով զրկվեցին վարձատրությունից: Պրիգոժինի խոսքերով, շատ վիրավորանքներ, խառնակչություններ եղան, սակայն վերջ ի վերջո բոլոր «պարաշյուտիստները» պաշտոններից ազատվեցին: Պրոֆեսորը համոզված է, որ հենց նաեւ դրանք էին այն ուժերը, որոնք հարձակումների ենթարկեցին Աղանբեգյանին:

Հ. Լ.

Հայաստանի ծիրանի չիրը շոկոլադի մեջ՝ անմահական քաղցրավենիք

Հայաստանցի մոսկվաբնակ բիզնեսմենների ամեն մի հաջողություն գոհունակության հետ մեկտեղ դառնության զգացում է առաջացնում. չէ՞ որ այդ մարդկանց գործարար հատկությունները կարող էին օգուտ բերել առաջին հերթին իրենց հայրենիքին...

Նորերս Մոսկվայում կայացած «Պրոդէքսպո-99» միջազգային խոշորագույն ցուցահանդեսում, որին մասնակցում էին աշխարհի ամենատարբեր երկրների պարենամթերք արտադրող 1000-ից ավելի ֆիրմաներ, արծաթե մեդալ ու երկու խրախուսական պատվոգիր նվաճեց Մոսկվայի «Ոսկեհատ» շոկոլադի ֆաբրիկան: Պարզ է, որ Ռուսաստանի համար էկզոտիկ անունով այդ ֆիրմայի տերը չի կարող հայ չլինել:

Նորայր Ալեքսանի Սողոմոնյան: Բնիկ երեւանցի: Պրոֆեսիոնալ հրուշակագործ: Վերջին տարիներին տեղափոխվել է Մոսկվա եւ արտադրական լայն գործունեություն ծավալել Ռուսաստանի մայրաքաղաքում: Նրա բազմապրոֆիլ ֆիրմայի նախասիրած ուղղությունը, տիրոջ իսկ խոստովանությամբ, մնում է շոկոլադի արտադրությունը, որով զբաղվել է տակավին Երեւանում: Ցուցահանդեսում ներկայացված էր մոտ 30 տեսակի արտադրանք:

– Իսկ ինչո՞ւ «Ոսկեհատ», որ բավականին դժվարահունչ է տեղացու համար:

– Ինձ համար ամենասուրբ մարդու՝ մորս անունն եմ դրել, թեեւ ես էլ գիտեի, որ ռուսի համար դժվար կլինի արտաբերել: Նույնիսկ երբ ցուցահանդեսի վերջում մեզ հանդիսավորապես հայտարարեցին հաղթողների ցուցակում, անվանեցին «Ոսկեռնաս»: Երբ ընդվզեցինք, արդարացան՝ անունը դժվար է արտասանվում, բայց արտադրանքը հեշտ է ուտվում, որովհետեւ շատ համեղ է:

– Բայց սոսկ մի քանի տարվա պատմություն ունեցող ձեր ֆաբրիկան ինչպե՞ս կարողացավ հաղթել բազում աշխարհահռչակ ֆիրմաների:

– Հենց նրանցից մեկին էլ՝ Ռուսաստանում քաջ հայտնի «Կրասնի օկտյաբրին», զիջեցինք ոսկե մրցանակը:

– Ինչո՞վ է առանձնանում ձեր արտադրանքը:

– Ցուցահանդեսում մեր շոկոլադեդենը թերեւս միակն էր, որ համեմված էր ամենատարբեր տեսակի չորացրած մրգերով՝ սեւ սալոր, թուզ, ծիրան, ընկույզ եւ այլն: Համտեսողներին խիստ դուր էր եկել այդ անսովոր զուգորդումը: Պարզ է, որ մենք ապահովել էինք նաեւ «համի» բոլոր որակական ցուցանիշները:

– Ի՞նչ է տալիս ձեր ձեռնարկությանը նվաճած արծաթե մեդալը:

– Մեր «ռեյտինգը» շեշտակի բարձրացավ: Այս մրցանակը չպիտի հիշեցնի ԺՏՆՑ-ի մեդալները, որ հաճախ տրվում էին միակ ցուցադրական նմուշին: Մեծածախ առեւտրի խոշորագույն շատ ընկերություններ ցանկություն հայտնեցին համագործակցել մեզ հետ: Իսկ ցուցահանդեսի ամերիկացի ներկայացուցիչները մեզ հրավիրեցին մասնակցելու եկող տարի Չիկագոյում կայանալիք համանման միջոցառմանը:

– Ցանկություն չի՞ առաջանում արտադրություն ստեղծելու հայրենի քաղաքում:

– Գաղափարն իմ մեջ վաղուց կա, ընդ որում բնավ էլ ոչ վերացական: Որ ուրիշ ոչինչ չլինի, գոնե բազմաթիվ հարազատներիս, բարեկամներիս, ընկերներիս կապահովեի աշխատանքով: Բայց ինձ, եւ ոչ միայն ինձ, միշտ մտահոգել է երաշխիքների բացակայությունը Հայաստանում: Գաղտնիք չէ, որ նախկին վարչակարգի օրոք կամայականությունը մեծ տեղ էր գրավում: Ես համոզված եմ, որ եթե Հայաստանում ստեղծվի իրավական-տնտեսական երաշխիքների հուսալի համակարգ, տվյալ դեպքում դրսի գործարար մարդկանց համար, ապա դա կլինի մեր երկրի էկոնոմիկայի զարգացման ամենաուժեղ խթաններից մեկը:

– Իսկ գուցե կարելի է կոոպերացվե՞լ տեղի կամ սփյուռքի բիզնեսմենների հետ:

– Դա կարելի է միայն ողջունել: Ես կասկած չունեմ, որ շոկոլադի մեջ պարուրված մեր հայտնի ծիրանի չիրն անմահական քաղցրավենիք կլինի նույնիսկ ամենախստապահանջ համտեսողների համար: Իսկ մեր մյուս չորացրած մրգերը... Բացի այդ, այստեղ՝ Մոսկվայում էլ մենք մեծ քանակությամբ իրանական մթերք ենք օգտագործում: Իսկ դրանք Երեւանում ավելի էժան կլինեն: Եվ վերջապես չմոռանանք, որ Հայաստանից ճանապարհները տանում են դեպի Մերձավոր Արեւելք...

ՌՈՒԲԵՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ,
Մոսկվա

ՊՈԼԻՍ

Բոմոնտիի Մխիթարյան վարժարանը վտարված է իր շենքից

Պոլսի Բոմոնտիի թաղում գտնվող վենետիկյան Մխիթարյանների նախակրթարանը (հիմնված 1808-ին) դատարանի որոշումով վտարվել է իր զբաղեցրած շենքից եւ ուսուցչական կազմով, աշակերտներով, գրասեղաններով, դաշնամուրով եւ գրատախտակներով այժմ հայտնվել է փողոցում, հայտնում է Փարիզի «Յառաջ» օրաթերթն իր փետրվարի 6-ի համարում: Վտարումը, ըստ տեղեկատվության, արդյունք է բավական բարդ, բայց միաժամանակ դյուրահասկանալի մեքենայությունների, որոնցում մասնագիտացել է տեղական վակըֆների տնօրենությունն ամեն անգամ, երբ հարցը վերաբերել է հայկական վարժարաններին: Համաձայն թերթում մեջբերված թուրքական մամուլի տվյալների, դպրոցի հովանավորները 1958-ին շենքը գնել են մի թրքուհուց եւ այնտեղ փոխադրել նախակրթարանը, որը սկսել է գործել 1963–64 ուստարուց սկսած: 1980-ին վակըֆների տնօրենությունը հիմնվելով կանոնադրության այն տրամաբանության վրա, որ փոքրամասնությունների վակըֆներն իրավունք չունեն կալվածներ գնել 1936-ից հետո, հայտնել է վարժարանի պատասխանատուներին, որ նրանք այդ շենքի տերերը չեն: Այդ թվից սկսվել է դատական մի գործ, որի ընթացքում պարզվել է, որ նախկին կալվածատերը մահացած է, իսկ նրա ժառանգորդները դպրոցի շենքի մի մասը փոխանցել են ինչ-որ մի ընկերության, որի հետ էլ դպրոցի տնօրենությունը համաձայնություն է կնքել վարձակալական հիմունքներով օգտագործելու տարածքը: Ընկերությունը վերոհիշյալ դեպքից տասը օր առաջ դատարան դիմելով հայտնել է, թե վարձը չվճարելու համար պահանջում է արտաքսել վարձակալներին: Դատարանը վճռել է հօգուտ այս վերջինների, եւ մի քանի ժամվա ընթացքում դպրոցի ամբողջ կահույքը դուրս է բերվել բակ:

Ըստ «Մարմարա» թերթի տվյալների, իրադարձությանը վրդովմունքով են անդրադարձել թուրքական թերթերը: Փետրվարի 7-ի «Ջումհուրիեթում» Օ. Չալըշլարը գրել է. «Դուրս նետված նստարանները ցույց են տալիս պատկերն այս երկիրը կառավարելու այն ըմբռնումի, որ տիրում է Թուրքիայում 1999-ին: Այդ պատկերի առաջ կարող եք լուսանկարվել եւ ուղարկել հանրապետության նախագահին, վարչապետին եւ պետական ավագանուն: Բայց չմոռանաք ուղարկելուց առաջ պատկերի տակ գրել, որ Թուրքիան հպարտ է ձեզանով»: Փետրվարի 8-ի «Ռադիկալում» Ջելալ Բաշլանգիչն ամոթանք տալով նման իրավիճակները ստեղծողներին, գրում է, որ բուն հանցավորը տարիներ ի վեր ցուցաբերված նեղմտությունն ու այլախոհների նկատմամբ անհանդուրժողականությունն է:

Կատարված անարդարության դեմ բողոքի ձայն են բարձրացրել նաեւ կուսակցությունների եւ մարդու իրավունքների պաշտպան միությունների ներկայացուցիչները, որի արդյունքում ժամանակավոր կարգադրությամբ դպրոցին թույլատրվել է շարունակել պարապմունքները մինչեւ հունիսի վերջը: Իսկ թե ինչ է լինելու դրանից հետո՝ առայժմ անհայտ է:

digitised by A.R.A.R.@

Օջալանի ձերբակալման առիթով ամբողջ Եվրոպայում անցյալ շաբաթվա ընթացքում տեղի ունեցած կատաղի ցույցերն առաջին հերթին ուղղված էին Հունաստանի դեմ: Ոչ մի երկիր այնքան շատ եւ այնքան անարդարացիորեն չտուժեց, ինչքան Հունաստանը, գրում է եվրոպական եւ արտաքին գործերի հելլենական հաստատության թղթակից անդամ Մարսիա Քրիստոֆ Քուրոպը «Քրիսչն սայնս միաժամանակ վանկարկելով «քրդական հարցի» եւ «մարդու իրավունքների» պաշտպանության մասին: Եվրամիությունը երբեւէ խմբակային քաղաքական ցանկություն չի արտահայտել քննարկելու ընդհանրապես քրդական կամ մասնավորապես Օջալանի հարցը: Այնպես որ Եվրամիությունը շատ հանգիստ այսօր կարող է Հունաստանին, որն առանց այն էլ գտնվում է այդ քաղաքական կազմակերպության «արվարձաններից»: Քրդերը շարունակելու են իրենց բարկության ամբողջ մաղձը թափել նրա վրա: Եվրոպացիները քաղաքականապես մեկուսացնելու են նրան: Իսկ Թուրքիան, օգտվելով նրա սխալից, փորձելու է ոչ միայն ՆԱՏՕ-ին համոզել, որ Հունաստանն անվստահելի է, այլ նաեւ ավելի մեծ պահանջներ ներկայացնել Կիպրոսի եւ Էգեյան տարածքների նկատմամբ:

Մյուս կողմից, ըստ «Ուոլ սթրիթ ջոռնըլի» թղթակցի, հունական շու-

ՕՏԱՐ ՄԱՄՈՒԼ

Հունաստանի օջալանյան ողբերգությունը

Հունաստանը անարդարացիորեն դառնում է քավության նոխազ

Միջազգային մամուլը շարունակում է լրահոսի առաջին տեղը հատկացնել քուրդ առաջնորդ Աբդուլլահ Օջալանի ձերբակալությանը: Ստորեւ թարգմանաբար ներկայացվող նյութը քաղված է հեղինակավոր «Ուոլ սթրիթ ջոռնըլ» եւ «Քրիսչն սայնս մոնիտոր» թերթերի Աթենքի թղթակիցների հոդվածներից:

մոնիտոր» թերթի փետրվարի 23-ի համարում: Մի օրում Հունաստանը քաղաքական մեծ հարված ստացավ: Երեք նախարարներ պաշտոնազրկվեցին: Վարչապետ Կոստաս Սիմիտիսի կառավարությունը անցանկալի դարձավ: Տասնհինգ հազար հույներ խորտակված ազգային արժանապատվության վերաբերյալ պաստառներով արշավեցին խորհրդարան՝ բողոքելու իրենց կառավարության դեմ: Նրանց մտահոգում էր նաեւ այն, որ Օջալանին աջակցելով Հունաստանը դարձյալ խոցելի էր դառնում Թուրքիայի համար: Ճիշտ է, Հունաստանում ոչ ոք, նույնիսկ պետական շահերի ամենաջերմեռանդ քաղաքական գործիչը չի ժխտում այս գործում իր երկրի մասնակցությունը, սակայն եթե մի կողմից Հունաստանին մեղադրենք, որ նա պետք է գիտակցեր, թե ինչ վտանգավոր քաղաքական ջրերում է լող տալիս, ապա պետք է հաշվի առնենք նաեւ միջազգային այն ուժերը, որոնք երկար ժամանակ համագործակցելով, ի վերջո Հունաստանին դրեցին նման բարդ ու անհարմար դրության մեջ: Նրանց թվում առաջին հերթին Եվրամիության անդամ երկրներն են, որոնք այժմ Հունաստանից պատասխան են պահանջում: Նրանց կեղծ բարեպաշտությունը ստեղծեց նման իրավիճակ: Իր քաղաքական վախկոտությունը դիվանագիտական զգուշավորության շղարշով ծածկած Եվրոպան անցյալ հոկտեմբերից սկսած Օջալանին գնդակի նման մի մայրաքաղաքից մյուսին էր փոխանցում, քավության նոխազ դարձնելով օգտագործել, որ իրադարձությունների եւ դրանց հետեւանքների ամբողջ մեղքն իր վրա վերցնի: Երկրորդ հերթին Թուրքիայի ամբարտավանությունն է, որ նա ցուցաբերել է անցյալում եւ այժմ էլ շարունակում է ցուցաբերել: Թուրքիայի վարչապետ Էջեւիթի ամբարտավանությունը՝ ծիծաղելու Հունաստանի կողից սխալի վրա, պարզապես փորձ է քողարկելու անցած 14 տարիների ընթացքում քրդական հարցը լուծելու իր կառավարության անկարողությունը:

Որտե՞ղ է ավարտվում «քրդական հարցը» եւ որտե՞ղ է սկսվում «PKK-ի ահաբեկչությունը» հարցադրումն այնքան բարդ է եւ վիճելի, որ դժվար է այսօր համաձայնվել Թուրքիայի այն պնդումներին, թե դա միայն իր «ներքին խնդիրն է»:

Երբ ամբողջ եվրոպական մայրցամաքում եւ այլուր մարդիկ դեսպանատներում պատանդ են վերցնում, օդանավակայաններում ռումբ տեղադրելու սպառնալիքներ տեղում եւ մանավանդ ինքնահրկիզվում, ապա հարցը չի կարող մի առանձին պետության անձնական կամ ներքին խնդիրը լինել: Քրդական հարցի քննարկման գործում Եվրոպայի, Թուրքիայի եւ վերջինիս պաշտպան ԱՄՆ-ի ցուցաբերած հետեւողական անկարողությունն ու չկամությունը պատճառ դարձան անցյալ շաբաթվա իրադարձություններին: Մեղավորը նրանք են, եւ ոչ թե Հունաստանը:

Բայց, ինչ խոսք, երկար ժամանակ Հունաստանն է տուժելու այդ անեկան մեծ անկում է ապրում վերջին մի քանի օրերում Սիմիտիսի կառավարության երերուն վիճակի հետեւանքով: Սակայն քաղաքական մեկնաբանները չեն կարծում, որ ներկա ճգնաժամն իր բացասական ազդեցությունը կունենա հետագայում Եվրոպայի տնտեսական եւ արժութային կառույցներ ընդունվելու Հունաստանի ջանքերի վրա: «Այն, ինչ տեղի ունեցավ, պարզապես փոթորիկ էր թեյի բաժակում եւ չեմ կարծում, որ ճգնաժամը խորանա», ասել է Դեյվիդ Բրաունը՝ Լոնդոնի Բեր Սթերնզ հիմնարկության գլխավոր տնտեսագետը: Սիմիտիսն ինքը վերահաստատել է իր նախորդ պարտավորվածությունը, որ Հունաստանը Եվրոպայի արժութային կառույցին կմիանա 2001 թ.: Նույնիսկ դրախմի արժեզրկումն այս օրերին մասնագետների կողմից դիտվում է որպես հիանալի առիթ գնելու այն, քանի որ նրանք համոզված են՝ իրոք նշված ժամկետում Հունաստանը կդառնա միջազգային այդ կառույցի անդամ, նույնիսկ եթե, վատագույն դեպքում, կառավարության փոփոխության հարց առաջանա: Դրան կնպաստի այն, որ ընդդիմադիր կուսակցությունը նույնպես պաշտպանում է այդ անդամակցությունը: «Ինչքան էլ ուժեղ լինի ընդդիմությունը, հավանական չեմ գտնում, որ կառավարությունը հրաժարական տա, կամ արտահերթ ընտրություններ անցկացվեն», ասել է «Բանկ օվ Ամերիկայի» աշխատակից Դեւեքիսը:

Հ. Ծ.

ԲԱԼԿԱՆՆԵՐ

Գլիգորով. «Կոսովոյում կլինի կամ ինքնավարություն, կամ պատերազմ»

Մակեդոնիայի 82-ամյա նախագահ Կիրո Գլիգորովը բալկանյան ղեկավարների մեջ ամենատարեցն է: Ֆրանսիայի նախագահ Ժակ Շիրակի Մակեդոնիա կատարելիք այցի նախօրեին Գլիգորովը փոքրիկ հարցազրույց տվեց «Էքսպրես» հանդեսի թղթակցին:

– Ինչպիսի՞ն պետք է լինի Կոսովոյին վերաբերող լավագույն կամ գոնե լավ համաձայնագիրը:

– Ալբանացիները պետք է հասկանան, որ իրենք չեն կարող անկախություն ստանալ: Դա նոր զինված հակամարտություններ կհարուցեր Եվրոպայում եւ այլուր: Սերբերն իրենց հերթին պետք է ընդունեն, որ Կոսովոյում խաղաղություն չի լինի առանց լայն ինքնավարության շնորհման: Պարզ ասած, այնտեղ պետք է լինեն

նախագահ, խորհրդարան, կառավարություն եւ ոստիկանություն, որի կազմը կարտացոլեր մարզի բոլոր ազգությունների ժողովրդագրական կշիռը:

– Պե՞տք է արդյոք վերականգնել 1974 թ. նախագահ Տիտոյի շնորհած ինքնավարության կարգավիճակը:

– Դա պետք է հաշվի առնվի: Հնարավոր է այդ կարգավիճակն ավելի ընդլայնել բանակցությունների միջոցով: Ամեն ինչ կախված է կողմերի կամքից:

– Վախենո՞ւմ եք, որ բանակցությունների ձախողման դեպքում կոսովցի գաղթականների զանգվածային հոսք տեղի կունենա դեպի Մակեդոնիա:

– Տնտեսապես Մակեդոնիան չէր դիմանա 100-200 հազար կոսովցիների ներհոսքին: Բացի դրանից, նման ներգաղթը կխախտեր մեր երկրի ազգային կազմը, մանավանդ որ անցյալի փորձից գիտենք, որ տարագրված ալբանացիները հայրենիք չեն վերադառնում: Նրանք Մակեդոնիայում ավելի լավ են ապրում, քան Կոսովոյում կամ հենց Ալբանիայում: Ահա թե ինչու կարեւորում եմ Ռամբույեում համաձայնության ձեռքբերումը: Հակառակ դեպքում կարող է պատերազմներից վատագույնն սկսվել երկու թշնամի ժողովուրդների միջեւ, որոնց փոխադարձ խոր ատելությունը կմղի կռվել մինչեւ հակառակ կողմի բնաջնջումը:

– Ձեր երկիրը զերծ մնաց պատերազմից, թեեւ այնտեղ զգալի թվով ալբանացիներ են ապրում: Գոյություն ունի՞ մակեդոնական հրաշք:

– Ես նկատի ունեմ ոչ թե հրաշքը, այլ բազմաթիվ գործոնների համադրությունը: Դրանցից առաջինը պատմությունն է: Օսմանյան կայսրության ժամանակներից մինչեւ երկրորդ աշխարհամարտի տարիները մակեդոնացիներն ու ալբանացիները ընդհանուր ճակատագիր են ունեցել: Նրանց միջեւ պատերազմ չի եղել: Այսօր Մակեդոնիայում իշխող կոալիցիան ընդգրկում է թե Մակեդոնիայի ազգայնականներին եւ թե ալբանացի արմատականներին: Սակայն դա չի նշանակում, թե մենք ապահովագրված կլինենք ազգամիջյան մեր հրդեհի բռնկման դեպքում:

– Ի՞նչ կասեք Սլոբոդան Միլոշեւիչի մասին:

– Հարավսլավիային ի՞նչ տվեց նրա համառությունը: 1000 կմ ծովափնյա տարածքի կորուստ, սերբական հարցի վերածածում, Կոսովոյի ճգնաժամ եւ Չեռնոգորիայի նկրտումներ, որը Բելգրադից պահանջում է Սերբիային համահավասար իրավունքներ: Միլոշեւիչի գործողություններում անհնար է տեսնել պետության ղեկավարի կշռադատված քայլեր:

Պ. Ք.

ԼՐՏԵՍԱԿԱՆ ԳԻՐՔ

Ռիտերի «Ավարտախաղը» խա՞ղ է, թե՞ իրողություն

Սկոտ Ռիտերը զենքերի նախկին վերահսկիչ է Յունեսկոմի հանձնախմբում, որն ստանձնել էր իրաքյան զանգվածային բնաջնջման սպառազինության ոչնչացումը: Նա դարձյալ հաստատում է, որ Կենտրոնական հետախուզության վարչության (CIA) տարրերը թափանցել են Իրաքում գործած միջազգային ստուգիչ խմբերը: Ռիտերը նոր գիրք է պատրաստել այդ տարրերի գաղտնի առաքելությունների մասին, որը վերստին ապացուցում է Բաղդադի հավաստումները, որ այդ խմբերը լրտեսական բնույթ ունեն եւ տեղեկություններ են հավաքում հօգուտ ՄԱԿ-ից անկախ կողմերի: Գիրքը լույս է տեսնելու առաջիկա ապրիլին «Ավարտախաղ» վերնագրով: Ներկայացնենք աշխատության ամփոփ բովանդակությունը, որը փետրվարի 23-ին հրապարակվել է «Նյու Յորք թայմսում»:

Ռիտերը իր նոր գրքում ասում է, որ Ծոցի երկրորդ պատերազմի ավարտից լոկ մեկ տարի հետո CIA-ը սկսեց «ցանել» իր լրտեսներին միջազգային զինաքննիչների մեջ եւ ՄԱԿ-ի հետ համակարգեց Իրաքում վերահսկիչ գործողությունները: Նա ավելացնում է, որ ինքն ու վարչության մի պատասխանատու միասին աշխատել են կեղծանուններով եւ ծրագրել ամենածավալուն եւ ամենաբարդ որոնողական գործողություններից մեկը, որի իրականացումը Իրաքում ստանձնել է ՄԱԿ-ը: Նա նշել է, որ քննչախմբերն իրենց շարքերում ընդգրկել են CIA-ի հաշվին գործող կիսազինվորական անդամների:

Գրքի մի այլ գլխում Ռիտերն ասում է, որ 1996 թ. հունիսին, նախագահ Սադդամ Հուսեյնի դեմ հեղաշրջման մի փորձ համընկավ միջազգային քննչախմբերում CIA-ի 9 պաշտոնյաների ներկայության հետ Բաղդադում:

Նա կարծում է, որ այդ ժամկետավորումը ծրագրված էր եւ պատահականություն չէր: Սակայն նա իր ենթադրությունները չի հիմնավորել փաստարկներով, ինչը նրան արժանացրել է Քլինթոնի վարչակազմի հաճախակի քննադատությանը:

«Նյու Յորք թայմսը» ներկայացնում է նրա «Ավարտախաղ» գրքի մի մասը, ուր Ռիտերը գնահատում է CIA-ի ծառայողներին, նրանց բնութագրելով իբրեւ անձերի, որոնց կարիքը զգում ես դժվարին պահերին: ԱՄՆ-ի պաշտոնյաները խոստովանել են, որ սատարել են Իրաքի զենքերը ոչնչացնելու ծրագիրը եւ մասնագետներ են հավաքագրել այնտեղ աշխատելու համար, բայց նրանց մասնակցությունը ավելի մեծ ու կանուխ էր, քան նախկինում կարծում էին ոմանք: Իր գրքում Ռիտերը քննադատում է Քլինթոնի վարչակազմին, մանավանդ Օլբրայթին, որի մասին ասում է, թե նա 1998 թ. իր դեմ կատաղի պայքարել է եւ ջանացել իրեն զրկել քննչախմբերից մեկը ղեկավարելուց, քանզի ինքը՝ Ռիտերը համարվում էր լկտի՝ իրաքցիների հետ վերաբերվելիս: Նախկինում Օլբրայթը հերքել է Ռիտերի պատմածն իր մասին եւ պնդել, որ նա ոչինչ չի իմանում ամերիկյան քաղաքականությունից՝ Իրաքի հանդեպ:

Սկոտ Ռիտերը որոշ մանրամասնությամբ խոսում է իր դերի եւ ՄԱԿ-ի հետ աշխատանքի բնույթի մասին, որը սկսվել է 1991 թ.-ից եւ ավարտվել անցյալ ամռանը, երբ հրաժարվեց իր պաշտոնից, իր բնութագրմամբ, իբրեւ բողոք այն միջամտության դեմ, որը ԱՄՆ-ի վարչակազմը կատարում էր վերահսկիչների գործերում: Հրաժարվելուց՝ հետո Ռիտերը բազում առիթներով այդ վարչակազմին մեղադրել է ստուգման գործողությունները խոչընդոտելու մեջ՝ երկյուղելով Բաղդադի հետ անմիջական բախումից:

Վերջացնելով Ռիտերի «Ավարտախաղ» ներկայացումը, «Նյու Յորք թայմսը» գրում է, որ ՄԱԿ-ի եւ Յունեսկոմի պատասխանատուները պատրաստ չեն մեկնաբանել աշխատության ազդօրինակը՝ անվստահության պատճառներից ելնելով գնելու համար: Սկոտ Ռիտերը ԱՄՆ-ի ծովուժի հետախուզության սպա է եւ իր աշխատավարձը ստանում է պաշտպանության նախարարությունից: Ժամանակավորապես նրա ծառայությունները փոխանցվել էին Յունեսկոմի հանձնախմբին: Թերթը վերագրել է Պենտագոնի խոսնակին, որ նախարարությունը զգուշացրել է Ռիտերին իր պարտականությունների մասին, եւ նա լավ գիտի դա: Ըստ նրա հետ կնքված պայմանագրի, նա պարտավոր է ներկայացնել գիրքը հաստատելու համար, որ չի պարունակում գաղտնի տեղեկություններ: Բայց Ռիտերի փաստաբանը հայտնել է, որ Պենտագոնի փորձերը նպատակաուղղված են նրա հետապնդմանը, նրան ստիպելու պահպանել լռություն եւ չբացահայտել ճշմարտությունները:

Ա. Մ.

digitised by A.R.A.R.@

Մշակույթ

Հայ կերպարվեստի վերջին 30 տարվա պատմության համայնապատկերում «60-ականներ» ձեւակերպումը բովանդակում է այն անհատների նկարագիրը, որ մտածողության բարդ շունչ բերեց մեր գեղանկարչությանը, հակադրվեց պաշտոնական կոչվող կեղծ լավատեսական փուչ ու պաշտոնական այն հոսանքին, որը սոցռեալիզմ անվան իմ հոգին այս գույներից ու ձեւերից է մարմնավորվում, պատուհանը, ծառաստանը, դաշտը, մարդը, մեզ շրջապատող առարկայական աշխարհը հարազատ են ինձ, եւ ես էլ նրա մի մասնիկն եմ եւ տերը:

Բնանկարների, դիմանկարների, բեմական հորինվածքների ժանրային տարածում ի հայտ են գալիս ձեւաոճական եւ գունագրային նախասիրությունները եւ բիբլիական ու հավերժական Արարատը դարձել են ոգեշնչման աղբյուր եւ ապա դարձել բնանկարներ: Նկարչի Արարատները իրականության եւ երազի տեսիլներ են՝ երբեմն շոշափելի, ընկալելի, նյութականությամբ հավաստի, իսկ երբեմն անընդհատ, հեռու, տիեզերական անհունը ամբողջացնող:

Ինչպես Հայաստանում, այնպես էլ

Ռուբեն Հովնաթանյան

59 տարեկանում վախճանվեց գեղանկարիչ Ռուբեն Հովնաթանյանը. 1970-ից Հայաստանի նկարիչների միության անդամ. Հայաստանում եւ նրա սահմաններից դուրս բազում ցուցահանդեսների մասնակից, ամբողջությամբ արվեստին նվիրված ինքնատիպ անհատականություն: Պողոս Հայթայանի այս անտիպ հոդվածը գրվել է նկարչի՝ 1997-ին Լոս Անջելեսում կազմակերպված ցուցահանդեսի առթիվ:

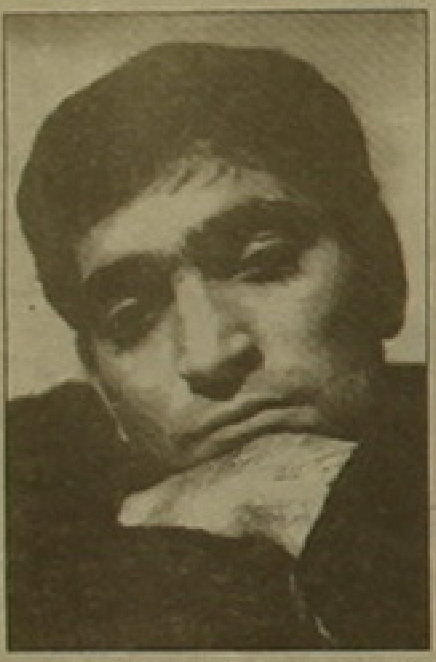

տակ գեղանկարչական ավերներ էր գործում, զբաղեցնում մեր բոլոր մեծ ու փոքր ցուցասրահները, դեմ էր գնում արվեստի ճշմարիտ սկզբունքներին: Մինասի, Աղաջանյանների, Էլիբեկյանների, Երվանդ Կոչարյանի, Արա Շիրազի, Ս. Խաչատրյանի, Է. Խաչատրյանի, Վ. Գալստյանի եւ այլ անունների կողքին անաղմուկ իր անունն էր վաստակում գեղանկարիչ Ռուբեն Հովնաթանյանը՝ մի ներքին համառությամբ հետամուտ լինելով հայ եւ համաշխարհային ռեալիզմի առողջ սկզբունքներին: Նա երբեք չվախեցավ ավանդապաշտ լինելու ոչ շահեկան դիրքորոշումից, քանզի իր մտածումների ծիրի մեջ մարդու եւ առարկայական աշխարհի տեսանելի եւ անտեսանելի հարաբերումների բանաստեղծական դաշտում իրեն հարազատ ծայներ ու շունչեր էր հայտնաբերում, որոնք երբեմն առանձնական են ու զրնգուն, երբեմն՝ դրամատիկ ու ընդվզումներով:

Հովնաթանը սիրում է մարդուն, բնությունը, շրջապատող առարկաների տրամաբանական ամբողջությունը, իրական պատկերի անսեթեւեթ գեղեցկությունը, շոշափելիության աստիճանի նյութականի պաստառը եւ նրանից վերանալու պոետական ուղիները: Մի խոսքով, այս հզոր նկարչական սերնդի մեջ նկարիչը երբեք չի դավաճանել իրեն, իր հոգին եւ մարմինը «աղոթել» են մեկ Աստծո, մեկ սկզբունքի, նկարչական մեկ առաքելությանը, չնայած շրջապատը եւ աշխարհը լեցուն էր նոր ուղղությունների տարաբեւեռ հոսանքներով:

Ռ. Հովնաթանյանն իր ճանապարհը սկսել է շատերի նման պրոֆեսիոնալ կրթություն ստանալով, ապա դառնում է նկարիչների միության անդամ, սկսում է ցուցադրվել: Գրեթե բոլոր ցուցահանդեսներում նրա ներկայությունը նկատելի է եւ Հայաստանում, եւ արտասահմանյան երկրներում:

Չգիտեմ որտանով է խորհրդանշական, նկարչի առաջին գործերից մեկը, որն ուշադրություն է գրավել, 60-ականների վերջին ստեղծված «Պատուհանն» էր, որը սկիզբ էր առնում ներսից, անհատի հոգու խորքից, ցանկություն կար ներաշխարհի եւ արտաշխարհի կապի նուրբ հանգույց ստեղծել երկրաչափական ձեւերի եւ հատումների եւ գունածեւային բանձր մակերեսների դինամիկ հարաբերումով: Հովնաթանն իր էությունը եւ աշխարհի հետ երկխոսելու «բացությունը» համարձակորեն նետում է արվեստի դաշտ. սա ես եմ, ռությունները՝ ամուր, գունածեւ, կոնստրուկտիվ հորինվածք, տարակարծության եւ հարթապատկերային կերպավորման խաչաձեւումներ, հուզական լարվածության եւ արտահայտչականության ներքին շերտերի բացահայտումներ: Երբեմն ինտիմ կամերային, իսկ հաճախ կոթողայնության ձգտող նկարիչը («Կեսօր», 1973 թ., «Եղեռն», 1968) աշրում է իրականության շարժիչը հանդիսացող մարդու եւ մարդկային հավաքականության ամբողջական կերպարի ստեղծմամբ («Իմ քաղաքի ճարտարապետները», 1974), որտեղ պատկերված են ժամանակի լավագույն ճարտարապետները՝ իրենց արվեստանոցում գծագրերի ու նախագծերի շրջապատում, տարբեր նկարագրով, կեցվածքով, հոգեբանությամբ, որոնց միավորում է 20-րդ դ. հայ լավագույն ճարտարապետներից մեկը՝ Մարտիրոս Կնդեղյանը: Այստեղ նորից կարեւորագույն ֆունկցիան. դեպի քաղաքը բացվող պատուհան-աշխարհն է՝ նորացող Երեւանի համայնապատկերով: Իր ժամանակին այս գործն արժանացավ Հայաստանի պետական երիտասարդական մրցանակի:

Կնոջ աստվածային գեղեցկությունը նկարչության առանցքային թեման է եղել դեռ շատ վաղուց եւ շարունակական է լինելու բոլոր ժամանակներում: Հովնաթանին այդ թեման հուզում է մայրության, արբունքի, ցայգալույսի փոխաբերությամբ, կանացի մարմնի նախնական գեղեցկության եւ նրա երկրային գեղեցկության բոլոր բարեմասնություններով: Իր մերկ մոդելների մեծ մասը ինտերիերում են՝ հարդարվելիս, հանգստի պահին, իրենք իրենցով հմայված պարմանուհիներ, արվեստանոցում՝ նկարչի առջեւ: Առողջ հոգին՝ առողջ մարմնում՝ սա է նկարչի իդեալը («Հարդարվելիս», 1989):

Հովնաթանի համար Հայաստանի բնությունը, նրա լեռներն ու ձորերը, ճարտարապետական եզակի հուշարձանները եւ բիբլիական ու հավերժական Սփյուռքում, 1988-ի երկրաշարժը եւ արցախյան շարժումն իրենց խոր հետքը թողեցին յուրաքանչյուրի սրտում, էության խորքում: Ողբերգական, հերոսական, փորձության այս տարիները յուրաքանչյուր արվեստագետի նկարագրի վրա թողեց ուղղակի, անուղղակի եւ միջնորդավորված ազդեցություն:

Հովնաթանի արվեստում աստիճանաբար ի հայտ եկան ողբի, խայթելության, խորհրդավոր ընթրիքի, հայտնության աստվածաշնչյան թեմաներ, որոնք հավանաբար լինելով միջոց, առավել խստությամբ են արտահայտել նկարչի հոգեվիճակը, մարդու, ճակատագրի մասին նրա խորհրդածությունները, հայրենիքի եւ հայ մարդու ընթռնումները:

1994-ին Փարիզի «Եվրոպա» կենտրոնում կազմակերպված ցուցահանդեսում նկարիչը ներկայացրել է 1990-ին ստեղծված իր «Ողբը», որը գրավեց շատերի ուշադրությունը, հատկապես հորինվածքային անակնկալով, Քրիստոսի եւ Մարիամի պարզ երկրային նկարագրի համարձակ մեկնաբանումով: Երկու պերսոնաժների ռամիկ եւ հայեցի դիմագծերը լինելով նախնական սյուժեի սահմաններում, միաժամանակ խորհրդանշում են 88-ի երկրաշարժի մեջ ծանր ողբերգության յուրօրինակ արձագանքները, որոնք առկա են նաեւ նկարչի մյուս երկերում («Ողբ», 1992, «Խորհրդավոր ընթրիք», 1995, «Ավետում», 1997):

Հովնաթանը բազմաթիվ ցուցահանդեսների է մասնակցել աշխարհի տարբեր երկրներում (Մոսկվա, Լենինգրադ, Լիսաբոն, Փարիզ, Լոս Անջելես...), սակայն այս ցուցահանդեսը, նրա վերջին տարիների աշխատանքների եւ դժվարությունների համատեքստում, ունկնդրի առջեւ ներկայանալու է առավել հասուն դիմագծով, որպես հայ գեղանկարչության ազգային դրսեւորումներից մեկը:

ՊՈՂՈՍ ՀԱՅԹԱՅԱՆ

«Իմ քաղաքի ճարտարապետները»

Նկարիչների միության ֆոնդն առայժմ չի համալրվում

Իսկ նկարներ վաճառվել են միշտ, վկայում է Կ. Աղամյանը

Հայաստանի նկարիչների միությունը փետրվարի 20-ից մինչեւ մարտի 1-ն անց է կացնում ցուցահանդես-վաճառք իր ֆոնդի մոտ 1000 կտավներից միայն 150-ը ներկայացնելով ցուցասրահներում: Այս լուրի բացասական արձագանքը զարմանալի էր միության նոր նախագահ Կարեն Աղամյանի համար, որն ի պատասխան «վաճառքի նկատմամբ ժողովրդի տարօրինակ վերաբերմունքի» հայտնեց գոնե մեզ անհայտ մի իրողություն. «Գիտե՞ք, որ հարյուրավոր նկարներ են վաճառվել սուսուփուս, ոչ մեկի չի ասվել: Ես առաջին մարդն եմ, որ ավելի բացահայտ եմ կատարում այս բանը: Տարիներ շարունակ միության ֆոնդից նկարներ են դուրս գրվել, տարվել Բեյրութ, Դուբայ, Ամերիկա»:

Նա հայտնեց, որ փաստաթղթեր կան՝ չնչին գումարով ֆոնդի նկարների դուրսգրումը վկայող: Ըստ նրա, իրեն հասած փաստաթղթերում նկարիչների միության ողջ ֆոնդը՝ մոտ 2000 կտավ ու քանդակ, գնահատված է 1700 դոլար: Այնինչ՝ մեկ գործն արժե 1-ից պակաս դոլար, բացառությամբ որոշ ստեղծագործությունների, ասենք Սարյանի մի կտավի, որը գնահատվել է 615 դրամ:

Այս ֆոնի վրա իսկապես առանձնություն է թվում նկարների բացահայտ վաճառքը եւ ճշմարտանման՝ թե դա միության նկուղներում տասնյակ տարիներով շարունակ փչացող ստեղծագործությունները փրկելու միակ ելքն է: Առավել եւս, որ եղած 1000 կտավներից 100-ից ավելին՝ Հակոբ Հակոբյանի, Գրիգոր Խանջյանի եւ այլոց շատ ստեղծագործություններ, արդեն փչացել են:

Համոզիչ չէ, սակայն, Կ. Աղամյանի մի հայտարարությունը, թե միության ֆոնդը բացառապես միության սեփականությունն է եւ տնօրինելը իրենց իրավունքը: Դա ասվում է այն տարօրինակ պատճառաբանությամբ, թե դեռ խորհրդային ժամանակներում միությունը հասարակական կազմակերպություն էր: Պետական չէ առավել եւս հիմա, երբ պետությունը ոչ մի օժանդակություն չի ցուցաբերում նրան, երբ գոյատեւում է շենքում տարածք վարձակալած 3 կազմակերպություններից ստացված գումարների հաշվին: Ուրեմն միության նախագահն իրավունք ունի վաճառելու կամ աճուրդի հանելու Սարյանի կտավը, որն իրեն հասել է 615 դրամով: Բայց չէ՞ որ, իր իսկ վկայությամբ, այն, ինչ ունի ֆոնդը, գոյացել է «սովետի իշխանության» ժամանակ, պետական օժանդակությամբ, իսկ հետխորհրդային վերջին տարիներին ոչ մի նոր ստեղծագործությամբ չի համալրվել: Ստացվում է, որ միությունը ներկայումս «բացահայտ ու ազնվորեն» կատարում է նույնը, ինչ կատարվել է մինչ՝ «սուսուփուս» ու անազնիվ կերպով:

Մեզ մնում է հարմարվել այն մտքին, թե «նկարը պետք է վաճառվի, պետք է դուրս գնա ու ցուցադրվի, որ ապրի»:

Հ. Գ. Որքան էլ Կ. Աղամյանը «հույս չուներ», թե նկարները կվաճառվեն, արդեն Ստեփան Շահումյանի դիմանկարը գնելու ցանկություն են հայտնում Կոմկուսի որոշ անդամներ: Միայն գինն է նրանց մի քիչ մտածել տվել՝ 800 դոլար:

Իսկ ընդհանրապես ցուցադրված նկարները գնահատված են 300-2000 դոլար:

Ռ. ՍԱՀԱԿՅԱՆ

ՏԱՐԵԹՎԵՐ

Մարտյան հիշարժան օրացույց

Հովհաննես Թադեւոսյան (1.3.1889-3.7.1974)-նկարիչ, 110-ամյակը:
Արշավիր Խոնդկարյան (1.3.1889-15.4.1957)-թարգմանիչ, 110-ամյակը:
Կոստանդին Ուշինսկի (2.3.1824-3.1.1871)-մանկավարժ-դեմոկրատ, գիտական մանկավարժության հիմնադիրը Ռուսաստանում, 175-ամյակը:
Խորեն Տեր-Հարությունյան (2.3.1909-8.2.1990)-ամերիկահայ քանդակագործ, նկարիչ, 90-ամյակը:
Վրույր Գալստյան (3.3.1924-11.7.1996)-նկարիչ, 75-ամյակը:
Ջիվանի (Սերոբ Լեւոնյան, 1846-5.3.1909)- աշուղ, մահվան 90-ամյակը:
Բաբկեն Քոլոզյան (6.3.1909-31.9.1994)-նկարիչ, 90-ամյակը:
Երեւանի մետաքսի կոմբինատ (8.3.1929)-70-ամյակը:
Հայկազ Պողոսյան (8.3.1924-17.1.1996)-պատմաբան, 75-ամյակը:
Անուշավան Կիրակոսյան (9.3.1919-27.2.1995)-տնտեսագետ, 80-ամյակը:
Խաչիկ Մոմջյան (10.3.1909)- փիլիսոփա, 90-ամյակը:
Կոստանդին Խուդաբաշյան (11.3.1909-27.5.1993)-ճարտարապետ, 90-ամյակը:
Նիկողայոս Ենիկոլոպյան (13.3.1924-22.1.1993)-ֆիզիմիկոս, 75-ամյակը:
Գրիգոր Բոյաջիեւ (14.3.1909-14.5.1974)- թատերագետ, 90-ամյակը:
Ալեքսանդր Մարգարյան (15.3.1924)-լեզվաբան, 75-ամյակը:
Լեւոն Խաչերյան (18.3.1924)-լեզվաբան, հայագետ, 75-ամյակը:
Լեւ Կուլիջանով (19.3.1924)-հայազգի կինոռեժիսոր, 75-ամյակը:
Հասմիկ (Թագուհի Հակոբյան, 21.3.1879-1947)-դերասանուհի, 120-ամյակը:
Անուշավան Վարդանյան (21.3.1879-4.6.1954)-դրամատուրգ, 120-ամյակը:
Վլադիմիր Խոջաբեկյան (22.3.1929)-տնտեսագետ, 70-ամյակը:
Ռաֆայել Չմշկյան (23.3.1929)-մարզիկ (ծանրամարտ), 70-ամյակը:
Սահակ Բ Խապայան (25.3.1849-1939)-Կիլիկիայի հայոց կաթողիկոս, 150-ամյակը:
Լեւոն Ռոտինյան (26.3.1879-30.12.1964)-ֆիզիմիկոս, 120-ամյակը:
Թատրոնի միջազգային օրը (27.3):
Գալուստ Կյուլպենկյան (29.3.1869-20.7.1955)-մեծահարուստ, 130-ամյակը:
Կոմիտասի անվան քառյակ (1924)-75-ամյակը:
Հարութ Կոստանդյան (1909-1979)-բանաստեղծ, 90-ամյակը:
Զարեհ Մելքոնյան (1924)-գրող, 75-ամյակը:
Էրնե Կիշ (Կիշյան, 1799-6.10.1849)-հունգարական հեղափոխության հայազգի գործիչ, 200-ամյակը:
Իմանուիլ Կանտ (1724-1804)-գերմանացի փիլիսոփա եւ գիտնական, 275-ամյակը:
«Բանասեր» հնախոսական, լեզվաբանական եւ քննական եռամսյա հանդես, Փարիզ (30.3.1899-1907)-100-ամյակը:
«Սուրհանդակ» ազգային, քաղաքական, գրական եւ տնտեսական օրաթերթ (Կ. Պոլիս, 1899-1908)-100-ամյակը:

Հ. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ՄՐՑԱՆԱԿԱՅԻՆ ԽԱՉԲԱՌ

ՃԻՇՏ ԼՈՒԾԵԼՈՎ ՄՐՑԱՆԱԿԱՅԻՆ ԽԱՉԲԱՌԸ ԵՎ ԱՌԱՋԻԿԱ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ԱՌԱՋԻՆԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԵԼՈՎ «ԱԶԳ»-Ի ԽՄԲԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ, ԿԱՐՈՂ ԵՔ ՍՏԱՆԱԼ ԱՐԺԵՔԱՎՈՐ ՄՐՑԱՆԱԿԸ:

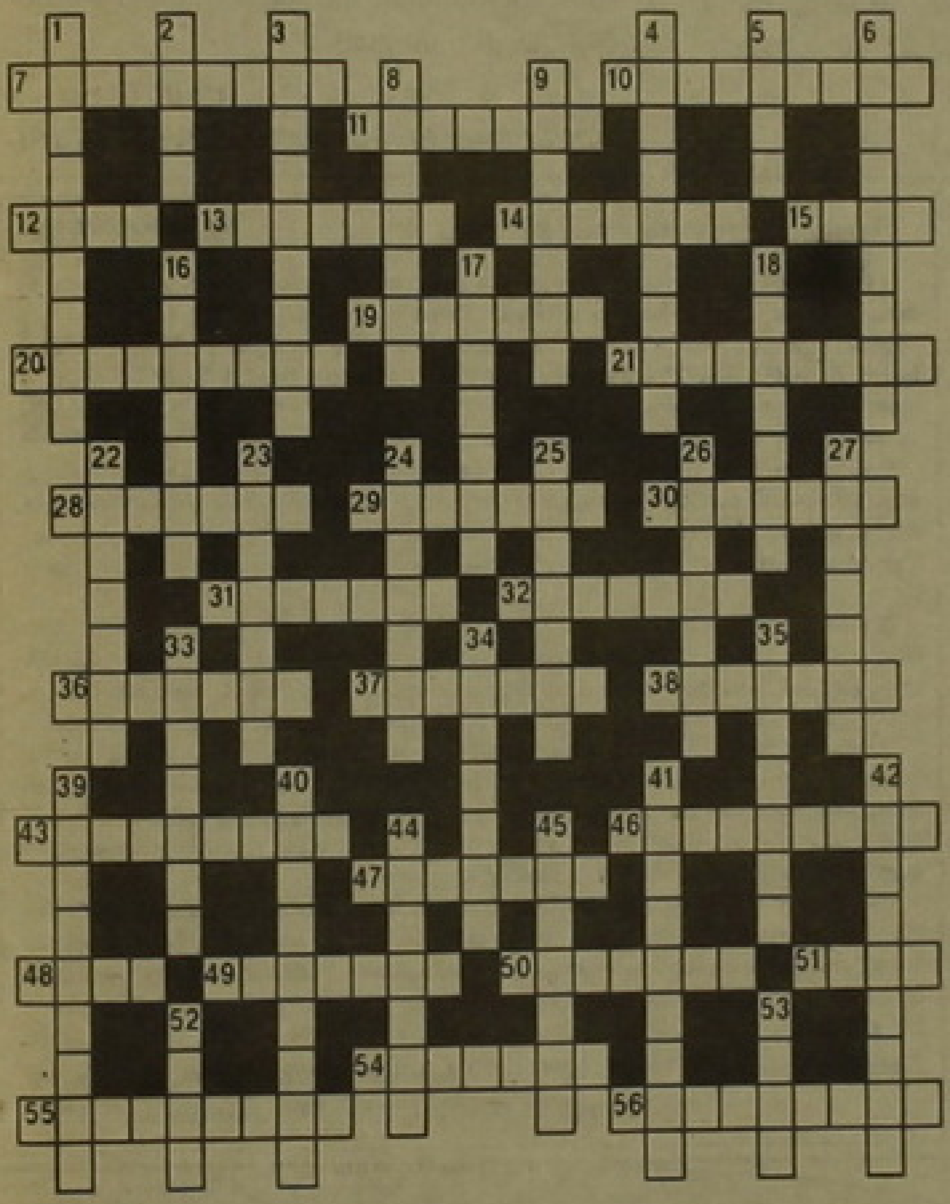

Ուղղահայաց

1. Հայ ֆիզիոլոգ: 2. Լեռնանցք Լեռնային Ղարաբաղում: 3. Մարզահամերգային համալիրը նախագծող ճարտարապետներից: 4. Ծաղիկ: 5. Իսպանացի նկարիչ, «Կապրիչիոս» նկարաշարի հեղինակը: 6. Հայ աստղագետ: 8. Ամերիկյան կինոարդյունաբերության կենտրոնը: 9. Ռազմածովային նավատորմի հայազգի փոխծովակալ: 16. Նահանգ ԱՄՆ-ի հարավում: 17. Ռուս ավիակոնստրուկտոր: 18. Գյուղատնտեսական գործիք: 22. Գունավոր հեռուստացույցի հնարողը: 23. Լիճ ԱՄՆ-ում: 24. Խորհրդային բուսաբույծ, գենետիկ: 25. Ծաղիկ: 26. Բուլղար բանաստեղծ, «Հայեր» բանաստեղծության հեղինակը: 27. Ենթաստամոքսային գեղձում արտադրվող հորմոն: 33. Զինատեսակ: 34. Հայ ժամանակակից նկարիչ: 35. Տաքդեղի տեսակ: 39. Ե. Չարենցի ստեղծագործություններից «Բալլադ ... »: 40. Ռուս գրող, «Ինչպես է կոփվում պողպատը» ինքնակենսագրական վեպի հեղինակը: 41. Հայ աստղաֆիզիկոս, «Օրիոն» տիեզերական աստղադիտարանի օպտիկական համակարգի ստեղծողը: 42. Հայ վիրաբույժ: 44. Խորհրդային կենսաբան, պտղատու եւ այլ կուլտուրաների գիտական սելեկցիայի հիմնադիրը: 45. Արյան մակարդումը կանխող նյութ: 52. Ամերիկյան ավտոմեքենայի մակնիշ: 53. Ամերիկացի գրող, «Թոմ Սոյերի արկածները» վեպի հեղինակը:

Հորիզոնական

7. Հ. Պարոնյանի անվան երաժշտական կոմեդիայի թատրոնի վաստակաշատ դերասանուհի: 10. Հուլյան տոմարին հաջորդած նոր տոմարի անվանումը: 11. Արգույթ, ...: 12. Հունական դիցաբանության մեջ սիրո աստվածը: 13. Ցավամոքիչ դեղամիջոց: 14. Դրայզերի ստեղծագործություններից: 15. Զինատեսակ: 19. Ռուս նկարիչ, «Երրորդություն» սրբապատկերի հեղինակը: 20. Հայ պատմաբան, բառարանագիր: 21. Հայ արձակագիր, «Ավելորդը» պատմվածքի հեղինակը: 28. Թանկարժեք քար: 29. Տղամարդու երգչական ցածր ձայն: 30. Ձկնատեսակ: 31. Բուսական գլիկոզիդների խմբի օրգանական միացություն. օգտագործվում է կրակմարիչներում եւ փրփրուն խմիչքների արտադրության մեջ: 32. Ռուս հեղափոխական, բանաստեղծ, հրապարակագիր: 36. Երկրամաս Գերմանիայում: 37. Օծանելիքի արտադրության մեջ օգտագործվող բույս: 38. Թութակի տեսակ: 43. Արվեստի ու գրականության ընդհանուր անվանումը: 46. Հայ նկարիչ, «Սալոմե» կտավի հեղինակը: 47. Մզկիթներին կից աշտարակ, որտեղից մոլլաները աղոթքի են հրավիրում: 48. Միջնասիական երկրներում ժողովրդական երաժշտի անվանումը: 49. Փոքրածավալ, հանրամատչելի գրքույկ: 50. Գուշակող, քարոզիչ: 51. Հայաստանի մայրաքաղաքներից: 54. Հակամալարիային դեղապատրաստուկ: 55. Խորհրդային մանկավարժ եւ գրող: 56. Ե. Չարենցի պոեմներից «... առասպել»:

Կազմեց Է. ԱՎԵՏԻՍՅԱՆԸ

Նախորդ համարում տպագրված խաչբառի պատասխանները

Ուղղահայաց

1. Լուսասարի: 2. Բաֆոս: 3. Փարմեցի: 4. Միրոնով: 5. Ժուկով: 6. Ժերանյան: 10. Ինկվիզիցիա: 11. Ֆոքստերիեր: 15. Կնամոլ: 16. Արագոն: 20. Արմենյան: 22. Ախտենես: 23. Կանգառ: 24. Վերհառն: 28. Քամյու: 29. Խնամք:

Հորիզոնական

7. Ֆուճիյամա: 8. Իմունիտետ: 9. Պողոտնոգով: 12. Հայնե: 13. Ացետոն: 14. Սոնյա: 17. Նիրվանա: 18. Դրասանգ: 19. Հալիվոր: 21. Մոնրեալ: 25. Իմբիր: 26. «Կարմեն»: 27. Բերիա: 30. Լանգերհանս: 31. Ժանգլյոր: 32. Ռեմբրանդ:

ՀԵՌՈՒՍՏԱԾՐԱԳՐԵՐ

27 փետրվար

10.00 Հայլուր
10.20 Հեռուստասերիալ «Մոխրոտը»
11.10 Մարդը եւ բնությունը
11.40 «Մինչեւ 17»
12.15 Գ/Ֆ «Եսենիա»
14.30 «Մուտք»
14.30 Հեռուստաթատրոնի տեսադարանից. Ջեֆսոն «Սպենսեր Դոնովանի գործը» (1-ին մաս)
16.00 Մարզաշխարհ
16.30 Հող եւ ջուր
17.00 Հայլուր
17.20 Ոսկեփորիկ
18.00 Բրավո, մաեստրո, բրավո
18.55 Լեզվաշխարհ
19.15 Խորան լույսի
19.25 Կարծիք
20.00 Հայլուր
20.40 Է. Բաղդասարյան. «Ռապսոդիա»
20.50 Անեկդոտների տասնյակ
21.00 Զինուժ
21.35 Բոհեմ
22.15 Ինչ կա, չկա
22.45 Գ/Ֆ «Միջնորդը»
00.00 Հայլուր
00.15 Ֆիլմի շարունակությունը

11.00 Սուրհանդակ (կրկնություն)
11.35 Շեյփինգ Սինդի Քրոուֆորդի հետ
12.20 Մուլտֆիլմ «Զոոլիմպիադա»
13.35 Ոչ նշանավոր մարդկանց կյանքը
13.50 Ալեն Դելոնը «Սեւ կակաչ» արկածային ֆիլմում
15.40 Հրապարակ
15.55 «03»-բժիշկներ եւ հիվանդներ
16.15 Սերգեյ Յուրսկին եւ Յուրի Յակովլեւը «Եղջերու արքան» ֆիլմ-հեքիաթում
17.30 Հմայիլ
18.00-19.00 Ընդմիջում
19.00 Մուլտեր
19.30 Սուրհանդակ
19.45 Ընտանեկան ֆիլմ. «Աստվածները երեւի գժվել են-2»
21.30 Սուրհանդակ
22.00 Շառ ու փորձանք
22.15 Հետագիծ
23.05 Անիծ
23.30 Սուրհանդակ
00.00 Անդորր
00.05 Մի անգամ
00.10 Վերհուշ
00.30 Օլյայի օրագիրը
00.40 Մութ սենյակ
01.00 Գ/Ֆ «Ներման աղերս»
02.30 Սուրհանդակ

8.30 Աշխարհի առաջնություն. դահուկային սպորտ
9.20 Գ/Ֆ «Հրաման» (1-ին մաս)
10.30 Հոգեւոր հովվի խոսքը մետրոպոլիտ Կիրիլ
10.45 Անձնական գրադարան
11.00 Նորություններ
11.30-15.45 Բիզնես TV
16.00 Նորություններ
16.15 Կենդանիների աշխարհում
16.55 Աշխարհի առաջնություն. դահուկային սպորտ
18.20 Թե ինչպես է եղել
19.00 Նորություններ
19.20 ՌՀԱ-հավաքածու
19.50 «Երալաշ»
20.10 Գ/Ֆ «Կրամերն ընդդեմ Կրամերի»
22.00 Ժամանակ
22.50 Սերիալ «Գաղտնի նյութեր»
23.50 Սան Ռեմոյի երգի փառատոն

РТР

9.00 Մուլտֆիլմեր «Քաջ եւ հսկայի որդին», «Հեքիաթ հիմար Վոլոդյայի մասին»
9.15 Գ/Ֆ «Շան բախտը»
10.30 Մուլտսերիալ «Մենք գնում ենք որսի»
11.00 Բարի լույս, երկիր
11.45 Հեռուստախաղ «Հարյուրը մեկին»
12.30 Մեր առաջին հայացքից
13.00 Պոդիում դ'արտ
13.30 Ընտանեկան հոգսեր Նատալյա Վարլեի հետ
14.00 «Մի շաբաթ Սանտա Բարբարայում»
15.00, 21.00 Լուրեր
15.30 Իշխանության շաբաթ
16.00 Ռուսաստանի հեռուստատեսության «Երկնագույն աստղ» բաց ֆորումի դափնեկիրները
16.20 Երկու դաշնամուր
18.00 Կարճամետրաժ ֆիլմեր «Արեւոտ ամռան վերջին», «Ամուսինները»
19.00 Իմ ընտանիքը
20.00 Ազգային երաժշտական փառատոն «Աստղերի հրապարակ-99»
21.35 Լեւ Լեշչենկոն «Աստղերի հրապարակում»
23.05 Վավերագրական ֆիլմ «Հիվանդության պատմություն» (2-րդ մաս)
23.55 Գ/Ֆ «Իրազեկիչը» (ԱՄՆ)
01.50 Ձայներիզ

28 փետրվար

10.05 Առավոտ լուսո
10.15 Բարեւ
11.20 Նոն-ստոպ
11.45 Շախմատ-64
12.00 Զինուժ
12.35 «Բլոնդի եւ Սանո Նեգրա»
13.00 «Դո, ռե, մի»
14.00 Գ/Ֆ «Առանց շշի ջինը»
15.30 Հեռուստաթատրոնի տեսադարանից. Ջեֆսոն «Սպենսեր Դոնովանի գործը» (2-րդ մաս)
17.00 Հեռուստախաղ «Ֆորտ Բոյարի բանալիները»
18.35 Մանկության մոլորակ
19.10 9-րդ հրաշալիք
19.45 Ջորջ Մայքլ, Էլթոն Ջոն
20.00 Խորհրդարանական ժամ
20.35 Դեսից դենից
21.00 Օրակարգ
21.35 Կիրակի
22.25 8 1/2 Գ/Ֆ «Սենյակը»

11.00 Սուրհանդակ (կրկնություն)
11.35 Շեյփինգ Սինդի Քրոուֆորդի հետ
12.25 Մուլտֆիլմ «Հզոր բադիկները»
13.30 Ոչ նշանավոր մարդկանց կյանքը
13.45 Հրապարակ
14.00 «Արգամարս թիվ 1» Կանադայի ՀԱԼ-ի առաջնություն «Նյու Յորք ռեյնջերս»-«Պիտսբուրգ պինգվինս»
16.00 Ի դեպ
16.25 Մուլտֆիլմ «Մոխրոտիկը»
17.35 Գիսաստղեր
18.00-19.00 Ընդմիջում
19.00 Առնոլդ Շվարցենեգերն ու Դենի դե Վիտոն «Երկվորյակները» կատակերգությունում
20.40 VIDEOART
20.50 Ցուցադրում է «Հայֆիլմը». գ/ֆ «Սարոյան եղբայրներ»
22.30 Յոթ քար լրատվական-վերլուծական ծրագիր
23.00 Գ/Ֆ «Հենց այն Մյունհաուզենը»
01.10 Խուժան ալիք
01.30 Շառ ու փորձանք

8.30 Աշխարհի առաջնություն. դահուկային սպորտ
9.25 Գ/Ֆ «Հրաման». 2-րդ մաս
10.30 Դիսնեյ-ակումբ. «Ջրահարսը»
11.00 Նորություններ
11.15 Դմիտրի Կռիլովի «Անլուրջ նոթերը»
11.30 Քանի դեռ բոլորը տանն են
12.10 Վաղորդյան աստղ
12.55 Բանակային խանութ
13.30 Նվագիր, հարմոն սիրելի
14.00 Գյուղական տեղեկատու
14.35 Սերիալ «Կուստոյի թիմի բոլոր ճանապարհները»
15.25 Ծիծաղի համայնապատկեր
(16.00 Նորություններ)
16.15 Ճանապարհորդների ակումբ
17.05 Մարզական օրագիր
17.35 Դիսնեյ-ակումբ. «Թիմոնը եւ Պումբան»
18.05 Դիսնեյ-ակումբ. «Ալադինը»
18.35 Պատմության անիվ
19.20 Գ/Ֆ «Նրանք մարտնչել են հանուն հայրենիքի»
22.00 Ժամանակ
22.35 Գ/Ֆ «Մեծ խառնաշփոթ փոքր Չինաստանում»
00.25 Մշակութային նորություններ
00.40 Գ/Ֆ «Համբույր մահից առաջ»
02.15 Աշխարհի առաջնություն. դահուկային սպորտ

РТР

9.00 Մուլտֆիլմեր «Ճայթա, ճայթա», «Արի սահադաշտ»
9.30 Ծառայում եմ հայրենիքին
10.00 Մուլտսերիալ «Մենք գնում ենք որսի»
11.00 Բարի լույս, երկիր
11.30 Ինքդ քեզ ռեժիսոր
12.00 «Անշլագ» եւ ընկ.
13.00 Ռուսական լոտո
13.40 Գրքերի աշխարհը Լեոնիդ Կուրավլյովի հետ
14.00 «Մի շաբաթ Սանտա Բարբարայում»
15.00 Լուրեր
15.30 Դաշնություն
16.10 Խորհրդարանական ժամ
17.10 Սերիալ «Օրենք եւ կարգ»
18.00 Երկխոսություններ կենդանիների մասին
19.00 Հին բնակարան. 1980 թ. (1-ին մաս)
20.00 Հույժ գաղտնի
21.00 Հայելի
21.55 Գ/Ֆ «Շեյնը»
23.40 Կ-2-ը ներկայացնում է
00.40 Հերթապահ բաժանմունք
01.05 Կինոդահլիճ Կ-2. Գ/Ֆ «Այլեր, թերան»

1 մարտ

9.00 Մուլտկինոնկար «Թագավորի նոր զգեստը»
9.20 Բարի լույս, Հայաստան
10.20 Օրակարգ
10.55 Գ/Ֆ «Վտարվածը»
12.20 Բոհեմ
13.00 Հայլուր
13.15 Միասին («Միր»)
17.00 Հայլուր
17.20 Մանկական սերիալ «Ուեյնի մանիֆեստը»
17.45 Տուն-տունիկ
18.00 Հեռուստասերիալ «Մոխրոտը»
18.55 Պաղպաղակ «Շանթ»
19.00 Քառուղիներ
19.30 21 րոպե
20.00 Հայլուր
20.30 1 լուր
20.45 Հեռուստակատալոգ
20.50 Այսօր
21.10 Հեռուստասերիալ «Խուզարկու Նեշ Բրիջեսը»
22.00 Կրկնվող ֆիլմերի էկրան. «Փորիկը»
23.35 Հենց այնպես
00.00 Հայլուր

09.00 Տոմար
11.00 Գ/Ֆ «Անհարմար կինը» (1-ին մաս) ավարտին Յոթ քար (կրկնություն)
19.00 Մուլտեր
19.30 Սուրհանդակ
19.45 Քաղաք
20.00 Հետագիծ
20.40 «03»-բժիշկներ եւ հիվանդներ
21.05 Հմայիլ
21.30 Սուրհանդակ
22.00 Քեւին Քոսթները «Ֆանդանգո» կատակերգությունում
23.30 Սուրհանդակ
00.00 Անդորր
00.05 Մի անգամ
00.10 «Արգամարս թիվ 1». «Միսթր Օլիմպիա» Բոդի բիլդինգի աշխարհի առաջնության եզրափակիչ
00.50 Պարապ զրույց Շուշան Պետրոսյանի հետ
02.10 Վերհուշ-Դոնա Սամըր
02.30 Սուրհանդակ

7.00 Բարի առավոտ
10.00 Նորություններ
10.15 Սերիալ «Դաժան հրեշտակը»
11.30-15.45 Բիզնես TV
16.00 Նորություններ
16.15 Սերիալ «Սինդբադի նոր ճանապարհորդությունները»
16.55 Աստղային ժամ
17.35 Մինչեւ 16 եւ բարձր
18.00 Սերիալ «Դաժան հրեշտակը»
19.00 Նորություններ
19.15 Այդ հետաքրքրաշարժ կենդանիները
19.45 Այստեղ եւ հիմա
20.05 Վ. Պոզների «Մենք» ծրագիրը
20.45 Սերիալ «Հավերժական կանչ»
21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.00 Ժամանակ
22.50 Սերիալ «Լեռնական IV»
23.50 Հայացք
00.35 Օրվա նորություն
00.50 Գ/Ֆ «Սանդուղք դեպի երկինք»

РТР

8.00, 8.25, 9.00, 10.30 Բարի լույս, Ռուսաստան
8.20 Բոլորի շուրթերին
8.45 Հեռուստախաղ «Հաղորդումների ծրագիր»
10.15 Հերթապահ բաժանմունք
10.35 TV ակումբ
10.50 Ապրանքներ փոստով
11.00 «Սանտա Բարբարա»
11.45 Երաժշտություն, երաժշտություն...
12.00, 15.00, 18.00, 21.00, 01.40 Լուրեր
12.30 Սերիալ «Կյանքի մանրուքները»
13.30 Հայելի
14.30 Խանութ բազմոցի վրա
15.30 Սերիալ «Շան քիթը»
16.20 Սերիալ «Հարուստներն ու նշանավորները»
17.10 Մուլտֆիլմ «Փղիկը գնաց սովորելու»
17.25 Սերիալ «Առաջին համբույրներ»
18.30 Աշտարակ
18.55 Մուլտօրագիր
19.30 Սերիալ «Մեղքեր» (ԱՄՆ)
20.30 Կրկնակի դիմանկար
21.40 Մանրամասներ
21.55 Մեր առաջին հայացքից
22.30 Կինոյի ժամ. գ/ֆ «Տասը տարի առանց նամակագրության իրավունքի»
00.20 Ակունա մատատա
01.25 Հերթապահ բաժանմունք
02.10 Ապրանքներ փոստով
02.15 Խանութ բազմոցի վրա

digitised by A.R.A.R.@

Մարզական

ՇԱԽՄԱՏ

Մայքլ Ադամսը՝ միանձնյա առաջատար

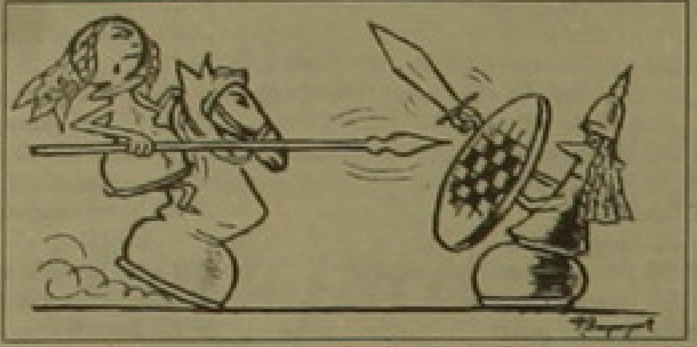

Իսպանիայի Լինարես քաղաքում ընթացող գրոսմայստերական սուպերմրցաշարում անցկացվեցին չորրորդ տուրի հանդիպումները:

Շաշերի համար անսպասելիորեն բավականին արագորեն խաղաղ դաշինք կնքեցին Ռուսաստանի ներկայացուցիչներ Գարրի Կասպարովն ու Վլադիմիր Կրամնիկը: Ավելի ուշ նրանց օրինակին հետեւեցին Վիշվանաթան Անանդը (Հնդկաստան) եւ Վեսելին Թոփալովը (Բուլղարիա):

Ոչ օրինաչափ վախճան ունեցավ Վասիլի Իվանչուկ (Ուկրաինա)-Մայքլ Ադամս (Անգլիա) հանդիպումը: Խաղավերջում Իվանչուկն առավելություն ուներ, սակայն չհասցրեց կատարել ստուգիչ քայլը եւ սպառեց ժամանակը: Այս հաղթանակի շնորհիվ անգլիացի շախմատիստը մրցաշարի միանձնյա առաջատար դարձավ: Տուրի չորրորդ պարտիայում Պյոտր Սվիդլերը (Ռուսաստան) պարտության մատնեց Պետեր Լեկոյին (Հունգարիա):

Չորս տուրից հետո աղյուսակում այսպիսի իրադրություն է. 1. Ադամս՝ 3 միավոր, 2-3. Կասպարով, Սվիդլեր՝ 2,5-ական, 4-6. Կրամնիկ, Անանդ, Թոփալով՝ 2-ական, 7-8. Իվանչուկ, Լեկո՝ 1-ական միավոր:

ԲԱՍԿԵՏԲՈԼ

Որոշվեցին 16 ուժեղագույնները

Եվրոպական երկրների ակումբային թիմերի առաջնության՝ Եվրալիգայի երկրորդ փուլում անցկացվեցին խմբային մրցաշարերի վերջին խաղերը: Որոշվեցին այն 16 թիմերը, որոնք պայքարը կշարունակեն օլիմպիական մրցակարգով:

Խումբ «E»

«Ժալգիրիս» (Կաունաս, Լիտվա)-«Ցիբոնա» (Զագրեբ, Խորվաթիա) 64-74, «Ֆեներբախչե» (Ստամբուլ, Թուրքիա)-«Ցրվենա զվեզդա» (Բելգրադ, Հարավսլավիա) 78-61, «Էլան Բեռնե» (Պո-Օրտեզ, Ֆրանսիա)-ՏԴԿ (Մանրեսա, Իսպանիա) 66-69:

	Խ	Հ	Պ	Մ
1. Ժալգիրիս	16	12	4	28
2. Ֆեներբախչե	16	9	7	25
3. Ցիբոնա	16	8	8	24
4. Էլան Բեռնե	16	8	8	24
5. ՏԴԿ	16	5	11	21
6. Ցրվենա զվեզդա	16	4	12	20

Խումբ «F»

«Պանաթինաիկոս» (Աթենք, Հունաստան)-«Տաու կերամիկա» (Վիկտորիա, Իսպանիա) 86-63, «Մակկաբի» (Թել Ավիվ, Իսրայել)-«Ինիս» (Վարեզե, Իտալիա) 94-78, «Էֆես Պիլզեն» (Ստամբուլ, Թուրքիա)-«Ավտոդոր» (Սարատով, Ռուսաստան) 107-91:

	Խ	Հ	Պ	Մ
1. Պանաթինաիկոս	16	15	1	31
2. Էֆես Պիլզեն	16	11	5	27
3. Մակկաբի	16	7	9	23
4. Ինիս	16	7	9	23
5. Տաու	16	7	9	23
6. Ավտոդոր	16	3	13	19

Խումբ «G»

«Կինդեր» (Բոլոնյա, Իտալիա)-«Սամարա» (Ռուսաստան) 80-58, «Օլիմպիակոս» (Պիրեյ, Հունաստան)-«Տիմսիստեմ» (Բոլոնյա, Իտալիա) 62-73, ԲԿՄԱ (Մոսկվա, Ռուսաստան)- ՊԱՕԿ (Սալոնիկ, Հունաստան) 77-67:

	Խ	Հ	Պ	Մ
1. Օլիմպիակոս	16	11	5	27
2. Կինդեր	16	10	6	26
3. ԲԿՄԱ	16	10	6	26
4. Տիմսիստեմ	16	9	7	25
5. ՊԱՕԿ	16	7	9	23
6. Սամարա	16	1	15	17

Խումբ «H»

«Ռեալ» (Մադրիդ, Իսպանիա)-«Զադար» (Խորվաթիա) 86-75, «Օլիմպիա» (Լյուբլյանա, Սլովենիա)-«Ուլկեր» (Ստամբուլ, Թուրքիա) 80-62, ԱՍՎԵԼ (Վիլերբան, Ֆրանսիա)-«Ալբա» (Բեռլին, Գերմանիա) 82-88:

	Խ	Հ	Պ	Մ
1. Օլիմպիա	16	13	3	29
2. ԱՍՎԵԼ	16	9	7	25
3. Ռեալ	16	9	7	25
4. Ուլկեր	16	7	9	23
5. Ալբա	16	6	10	22
6. Զադար	16	4	12	20

Այժմ 1/8 եզրափակիչում կհանդիպեն հետեւյալ զույգերը՝ «Ժալգիրիս»-«Ուլկեր», «Էֆես Պիլզեն»-ԲԿՄԱ, «Պանաթինաիկոս»-«Տիմսիստեմ», «Ֆեներբախչե»-«Ռեալ», «Օլիմպիա»-«Էլան Բեռնե», «Կինդեր»-«Մակկաբի», ԱՍՎԵԼ-«Ցիբոնա», «Օլիմպիակոս»-«Ինիս»: Հաջորդ փուլ դուրս կգան այն թիմերը, որոնք երկու հաղթանակ կտանեն: Խաղերը կանցկացվեն մարտի 2-ին եւ 4-ին, իսկ եթե անհրաժեշտ լինի՝ նաեւ մարտի 11-ին:

ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալությունը (USAID), Կրթական զարգացման ակադեմիան (AED) եւ Sibley International-ը

տեղեկացնում են

տնտեսական թեմաներով գրող լրագրողներին, որ «Անցման շրջանի տնտեսությունների հիմնախնդիրները» զեկուցումների շարքի հերթական հանդիպումը կկայանա **մարտի 1-ին, ժամը 11:30-ին** Թեքեյան մշակութային կենտրոնում *(Խանջյան 50)*:

Հանդիպումը կվարի ՀՀ Կենտրոնական բանկի խորհրդի անդամ **Ներսես Երիցյանը**:

Թեման **«ՀՀ Կենտրոնական բանկի նպատակներն ու իրականացվող գործառնությունները»**:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Արմենտելը վաճառում է ՉՏՋ-330 մակնիշի տրակտոր, մաշչելի գնով: Տեխնիկական վիճակի մասին կարող եք տեղեկանալ հետեւյալ հասցեում՝ Թբիլիսյան խճուղի 21:

Հեռ.՝ 281310

ԱՐՄԵՆՏԵԼ ՀՁ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ԲԱԺԻՆ

Անհաս ծեռներեց **Սահակ Թագոյանը** դադարեցնում է գործունեությունը:

Գրանցման **N 273,01245**, վկայական **01 Ա041853**, Կենտրոն թաղամաս:

ԱՐՄԵՆՏԵԼԸ ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒՄ Է

մրցույթ, որին կարող են մասնակցել բոլոր այն գործարարները, ովքեր ունեն արտադրական հնարավորություններ քարտային հեռախոսների համար հեռախոսախուց պատրաստելու:

Հեռախոսախցերի վերաբերյալ տեխնիկական տվյալներ կարող են ստանալ սկսած **մարտի 1-ից, ժամը 12:00-ից**, հետեւյալ հասցեում՝ ***Սարյան 22, 11-րդ հարկ, 1104, 1105 սենյակներ***:

Տեղեկատու հեռախոս՝ **535.600**:

Մրցույթի փակ ծրարների հանձնման վերջին ժամկետն է **մարտի 10-ը, ժամը 12:00-ը**, նույն հասցեով:

ԱՐՄԵՆՏԵԼ ՀՁ
ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ԲԱԺԻՆ

Հարգելի պարոն/տիկին

ՀՀ-ում Համաշխարհային բանկի ներկայացուցչությունն ուրախ է հայտնելու փոքր դրամաշնորհների ծրագրային հայտերի ընդունման մասին: Դրամաշնորհների գումարը կկազմի 5.000-10.000 ԱՄՆ դոլար եւ կտրվի շահույթ չհետապնդող հասարակական կազմակերպություններին: Դրամաշնորհները կհատկացվեն մրցութային հիմունքներով:

Դրամաշնորհները կհատկացվեն առաջնահերթ կարեւորություն ունեցող որոշակի գործունեություն ծավալելու համար եւ ուղղված կլինեն չքավորության կրճատմանը, մարդկային ռեսուրսների, սոցիալական կենսունակության, քաղաքացիական հասարակության, կառավարման եւ տարածաշրջանային համագործակցության զարգացմանը:

Ֆինանսական գործունեությունները կարող են ներառել գիտաժողովների եւ սեմինարների, ուսումնական սեմինարների կազմակերպում, հատուկ հրատարակությունների թողարկում, կամ էլ հրատարակության հիմնադրման նախնական ծախսերի հատկացում, տեսանյութերի ծեփ բերում, կամ էլ այլ նորարարական նախաձեռնություններ:

Դրամաշնորհների ծրագիրը օժանդակություն չի հատկացնի կառավարման, գիտահետազոտական, ակադեմիական ուսումնական ծրագրերին, հաստատություններին աջակցություն նախատեսող ծրագրերին, կրթաթոշակների հատկացմանը, կամ էլ անհատ անձանց, որ կդիմեն իրենց անունից, այդ թվում նաեւ ճանապարհածախսերի կամ էլ ուսման վարձի վճարման համար:

Խնդրվում է ծրագրի 1-2 էջանոց նախնական հայտը Ձեր հասարակական կազմակերպության մասին մանրամասն տեղեկությունների հետ ներկայացնել Համաշխարհային բանկի ներկայացուցչություն (Հանրապետության հրապարակ, Խորհրդարանի 2, Երեւան): Նախնական ընտրության փուլն անցած թեկնածուներին կխնդրվի ներկայացնել առավել մանրամասնեցված ծրագրային հայտեր:

Ծրագրային հայտերը կընդունվեն 1999 թ. մարտի 1-ից մինչեւ ապրիլի 1-ը:

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԲԱՆԿԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑՉՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

FINCA ծրագիրը, որ ֆինանսավորվում է USAID-ի կողմից, հայտարարում է մրցույթ հետեւյալ թափուր պաշտոնների համար.

- ***Ֆինանսական ծառայությունների գործակալ***
  Ներկայացվող պահանջները. ճարտասանական ընդունակություններ եւ դասավանդման, մարդկանց կազմակերպման փորձ: Անգլերենի եւ կոմպյուտերի իմացությունը պարտադիր չէ:
- ***Հաշվապահ***
  Ներկայացվող պահանջներ, ֆինանսական գործունեության փորձ՝ հաստատված համապատասխան համալսարանական դիպլոմով, ճշտապահություն եւ պատասխանատվություն, անգլերենի իմացություն: Կոմպյուտերի իմացությունը ցանկալի է:

Ծրագիրը խրախուսում է կանանց հայտեր ներկայացնել:

Նախկինում զբաղեցրած բոլոր պաշտոնների եւ պարտականությունների (ոչ միայն պաշտոնի անվանումը) վերաբերյալ ռեզյումեն պետք է ներկայացվի FINCA-ի գրասենյակ, հասցեն՝ Կոլխոզնիկների փող., թիվ 1, տուն 103 (պետական հանրախանութի հարեւանությամբ): Ռեզյումեի ներկայացման վերջին ժամկետը՝ մինչեւ մարտի 6-ը:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍԻ ՄԱՄՈՒԼԻ ՍՐԱՀ

Արմենպրեսը կուսակցություններին, կազմակերպություններին միջոցառումներ անցկացնելու համար առաջարկում է իր

ՀԱՄԱՊԻՏԱՆԻ ՄԱՄՈՒԼԻ ՍՐԱՀԸ,

որը հանդերձված է մամուլի ասուլիսների, հանդիպումների, շնորհանդեսների եւ այլնի անցկացման համար: Կարող եք օգտվել հարմարավետ դահլիճից, համակարգիչներից եւ միջազգային հեռախոսից, ֆաքսից, էլեկտրոնային փոստից եւ բարից:

Հասցեն՝ Իսահակյան 28, 1-ին հարկ:
Հեռ.՝ 526702
Ֆաքս՝ (3742) 151738, (8852) 525789

«ՍՓՅՈՒՌ». ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ: Հեռախոսներ 569393, 581351

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան. Երեւան-23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 1004 Տպաքանակը՝ 4000 Ստորագրված է տպագրության՝ 26. 02. 1999 Գինը՝ 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@